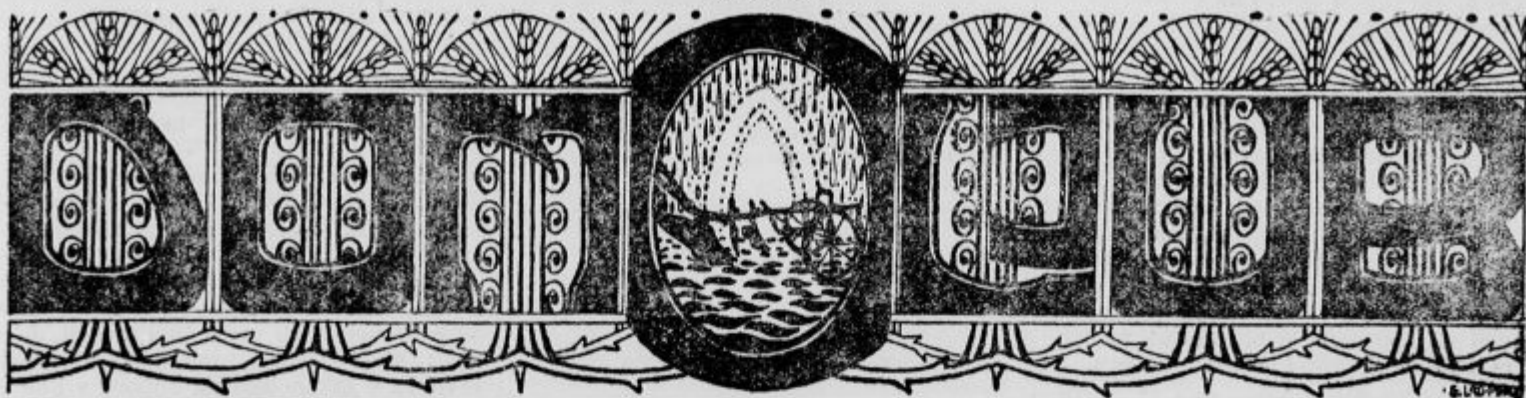

NOVI

Izhaja vsako sredo ob 6 zjutraj. — Cena 38 Din za celo leto.
— Za inozemstvo 60 Din. — Posamezna številka 1 Din. —
V inseratnem delu vsaka drobna vrstica ali uje prostor 10 Din.

GLASILO J. R. Z.

Spisi in dopisi se pošiljajo Uredništvu »Novega Domoljubaa,
naročnina, reklamacije in inserati pa Upravištvu »Novega
Domoljuba«, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Dr. Korošec o političnem položaju.

V nedeljo 7. t. m. se je zbralo vodstvo SLS na sejo v Ljubljani. Zivahno pozdravljen je načelnik SLS in Jugoslovanskega kluba dr. A. Korošec podal sledeči ekspezo o političnem položaju v državi v sedanjem momentu:

V ospredju naše notranje politične situacije stoji danes vprašanje: Ali bo prišlo do sporazuma med radikalno in hrvatsko-seljaško stranko in končno do radikalno-radičevske vlade? Slovensko narodno zastopstvo smatra za svojo dolžnost, da Vas obvesti, kako ono gleda na to vprašanje, in je vsled tega sklicalo za danes sejo vodstva SLS v Ljubljano.

Najprej je treba razjasniti pojem sporazuma, ki se danes rabi na vseh koncih in krajih. Sporazum, kakor se danes rabi z ozirom na razgovore med Pašičem in radičevci, to ni sporazum, kakor si ga je zamislil blok narodnega sporazuma in ljudske demokracije, in za katerega so šle pri zadnjih volitvah s takim ognjem v boj vse opozicijske stranke. Vsebinski sporazum, o katerem se sedaj toliko govori, je popolnoma različna od vsebine sporazuma, ki ga je zapisala opozicija na svoj program. Mi želimo s sporazumom izvršiti veliko sanacijsko delo za našo državo, dati Hrvatim in Slovencem na njihovih teritorijah vse državljanske svoboščine in pravice; urediti na pravi način ravnanje v najširše samoupravitelju ravnopravnosti in najširše samouprave vso državo za prijetno stanovanje vseh treh večin. Z našim sporazumom bi bile zagotovljene državi jakost, mir in bodočnost; brez njega bo ostala torišče med seboj borečih večin, slaba v sedanosti, nesigurna v bodočnosti. S centralizmom se osobito mi Slovenci in Hrvati ne bomo nikdar sprizajzili in politični razvoj po celem svetu ne govori za bodočnost centralizma, ampak za široke samouprave posameznih narodnih enot, ker se ne more samo v njih izživeti demokratičen nagon našega časa. Ne smemo tudi prezreti, da živimo v bližini federativne Rusije in da federativne ureditve Rusije nihče ne šteje med slabe pridobitve ruske revolucije. Mi Slovenci smo se po načelu samoodločbe odločili za skupno življenje v eni državi s Hrvati in Srbi, a smo od vsega početka zahtevali, da se nam

v skupni ustavi zasigura za našo slovensko individualnost potrebna samostojnost. Na tej zahtevi vztrajamo naprej. Isto samostojnost, podprto ne samo po prirodnem pravu, ampak tudi po zgodovinskem državnem pravu, zahtevajo tudi Hrvati. Državno edinstvo torej sprejemamo, narodno edinstvo pa, če se pod tem razume, da moramo prenehati biti Slovenci, kratkomalo odklanjamo. Ako pa kljub temu kdo hoče z nami narodno edinstvo v tem smislu, dobro, naj se posloveni, ako ga je volja.

Sporazum, kakor si ga sedaj ob razgovorih med Pašičem in Radičem zamišljajo, pa ni ta stvarni in veliki narodni sporazum, ampak le sporazum, ki bi naj omogočil skupno vlado radikalov in radičevcev na podlagi sedanjega fiktivnega stanja. V teh razgovorih ne gre za končno ureditev razmerja med Hrvati in Srbi. Res je Stjepan Radić na početku razgovorov poslal Pašiču pismo, v katerem mu objasnjuje, kako si on sedaj predstavlja narodni sporazum, toda Pašić je razgovor o tem odklonil. Ko je odlomek tega pisma prišel pred par dnevi v javnost, je tudi Pavle Radić izjavil, da predlog ni več aktualen. Sporazum, za katerega se sedaj vršijo razgovori, vsebuje le zahteve: da se overijo osporjeni hrvatski mandati, da se da svoboda Radiću, dr. Mačku in tovarišem, da se uporaba zakona o zaščiti države glede Radičeve politične organizacije ukine ter da se preneha s preganjanji hrvatskih volivcev.

Da se o navedenih točkah vodijo med radičevci in radikali pogajanja, to je gotovo, tega nihče ne taji. Ali se pa vodijo z namenom, da se potem ustvari skupna vlada, to je drugo vprašanje. Pavle Radić nam v bloku izjavlja, da se smatra še vedno za člana bloka narodnega sporazuma in ljudske demokracije ter da se dosedaj še ni razgovarjal o tem, ali in kako sestavijo radikali in radičevci skupno vlado, a Pašić zatrjuje Pribečeviću isto glede na vladni blok. To sta dve edino kompetentni pričini in mi nimamo razloga, da bi jima ne verjeli.

Toda kar še ni, to se lahko še zgodi. Ako se sedanja pogajanja med Pašičem in Radičem končajo vendarle povoljno, potem ni izključeno, da gresta obe strani še en korak naprej in se začnejo tudi pogajanja za sestavo koalicijske vlade. V tem slučaju je možno dvoje. Ali stopijo radičevci goli in nagli, brez vseh nadaljnjih koncesij in pogo-

jev v vlado. To bi seveda vsaj po mojem mišljenju pomenilo, da izstopajo iz bloka, ker na celi črti zapuščajo njegov program. Hrvatski narod bi moral tedaj še skozi ene vice. Toda mislimo, da te ne bi bile niti tako hude niti tako dolgotrajne, kakor dosedanje. Drugi del bloka pa v kljub temu ne bi šli vsaksebi, ampak bi se še tesneje združili, še višje vzdignili svojo zastavo, na kateri stoji: delo za sporazum, delo za demokracijo, borba proti korupciji, borba proti brezskopnosti. — Ali pa ostanejo radičevci zvesti idejam bloka in stopijo v vlado z odkritim namenom, da izvršujejo na celi črti blokovi program, ki je: upostaviti takoj zakonito stanje po vsej državi, razpisati nove, svobodne volitve ter pristopiti takoj k velikemu delu narodnega sporazumevanja, kakor nam plava pred očmi. V tem slučaju bi se pokazalo, da ne bi — čeprav bi blok razpadel — niti mi, niti demokrati, niti muslimani delali ovir, ampak kot odkritosrčni prijatelji države, katero želimo videti urejeno in jako, nesebično in požrtvovalno podpirali in pomagali pri tem velikem poslu.

Toda mi vsi smo uverjeni, da nam ne bo dana prilika, da pokažemo svojo nesebičnost in požrtvovalnost. Pašić ne želi sporazuma, ker on in Pribečević politično živita od spora med brati in njihove nesloge. Pašić ne želi sporaz-

**MILO „GAZELA“ ODEHTA
PO SVOJI IZBORNI KAKOVOSTI**

vse manjvredne, cenejše izdelke.
DOBITE GA V VSAKI TRGOVINI.

ama, ampak hoče razcepiti blok, razcepiti tudi HSS ter kompromitirati Radičevo stranko. Vendar pa moramo kljub vsemu temu ob tej priliki opozoriti celo državo na dejstvo, da še nikdar ni bilo tako ugodne prilike, ne tako velike lahkote, da pridemo do sporazuma, kakor ravno v sedanjem momentu. Ne bo minulo leto in razmere se bodo zopet poostrele, nastopile bodo nove težkoče, ki jih bo težje premagati, kakor sedanje. S centralizmom se ne morejo konsolidirati naše notranje politične razmere. In vendar zahtevajo vulkanična tla po celem svetu, da varujemo, kar smo si ustvarili, zahteva tudi naše mizerno finančno stanje, da se rešimo katastrofe. Veliko odgovornost pred zgodovino in pred narodom bi vzeli vsi tisti nase, ki bi zamudili priliko, ko se najlažje da državi mir, red in sloga.

Da torej kratko ponovim: Blok še obstoji. Njegova bodočnost ni več trdno zasigurana. Toda naj se zgodi karkoli, vedno bodo ostale stranke, ki bodo delale za idejo sporazuma in demokracije ter se borile proti nasilju in korupciji. Med temi strankami se bo nahajala tudi naša slovenska ljudska stranka. Mi trdno upamo v zmago idej in prepričani smo, da ako se zgodi, česar ne želimo, da ne bo dolgo trajalo, pa se bomo zopet borili rama ob rami s Hrvti za svoje pravo v tej državi. To bo zadnja borba v tej državi.

Danes je stari Pašič edini absolutni gospodar politične situacije. Škoda, da je počasen in slab gospodar. Zato zastaja vse naše javno življenje, zato ni nobenega živega napredka v državi. Kakor polži lezemo sedaj naprej, sedaj nazaj. Radikali sami težijo: z njim se ne more, a tudi brez njega ne. Kadar kralji poslance stari in slabotni, si postavijo mlade in inteligentne regente. Pašič je ljubosumen na vse. Ne pusti nikogar, da bi vršil to, česar on ne more več in kar bi se v korist države in narodov moralo zgoditi. Niti tega nam Pašič ne da, kar nam je v ustavi obljubil. Vsek ve, da mi zahtevamo avtonomijo Slovenije, a Pašič nam je dal namesto nje dve oblasti. Toda tudi tem oblastem ne da in noče dati niti tega samostojnega življenja, ki jim ga je v ustavi določil. Mi smo prepričani, da zaradi tega ne, ker je tudi sam uvidel, da so te samouprave nemogoče, da ne bi imele življenjske sile in da je le naša avtonomija pravilno zamišljena in zasnovana. Pašič sedaj premišljuje in premišljuje, kako bi to napako prikril. Zato je tembolj opravičena naša podvojena zahteva, da naša avtonomistična misel dobi kri in meso.

Tudi vse parlamentarno delo stoji popolnoma pod zavlačevalno, počasno in nesigurno, tipajočo taktiko Pašičevo. To ni več parlament, ampak samo kulise za Pašičev absolutizem v naši državi. Parlament ne dela, ker ga Pašič ne pusti delati, in kar dela, to nosi tudi vse pečat Pašičeve individualnosti. Vse je slabo, nepopolno, reakcionarno, ne odgovarja več sedanjim razmeram. Vse notranje življenje umira na nesposobnosti absolutizma v ministrskem predsedstvu. Naš klub bo vršil tudi nadalje v parlamentu svojo dolžnost. Boril se bo proti reakcionarnim predlogom vlade, kritiziral delovanje uprave ter stavil tudi svoje samostojne zahteve. Kar se ne more doseči, ni klubova krivda, ampaka nesposobnost, nezaznavanje, počasnost in večkrat tudi hudobna volja tistih, ki nam danes režejo kruh. To-

da za nas velja: glave pokonci, borba traja naprej, bodočnost je naša!

Člani vodstva so vzpodbudilne besede načelnika stranke z navdušenjem spremljali ter je nato vodstvo po stvarni debati poročilo dr. Korošča o političnem delovanju in smernicah parlamentarnega kluba stranke soglasno s popolnim odobravanjem vzelo na znanje.

Nato so se obravnavale nekatere notranje zadeve.

Boj za šole.

»Trd in krivičen mož si; žanješ tam, kjer nisi sejal in pobiraš, kjer nisi trosil.« Mat. 25. 24.

Otrok je kri in meso od krvi in mesa očeta in matere. Ta sta bila, ki sta zamislila otroka, ki sta ga spočela in rodila, ona sta pa tudi tista, ki sta sprejela s tem veliko, sveto, nepreklicno dolžnost: otroka vzgojiti. Ni je sile na svetu, ki bi mogla to temeljno načelo vse človeške družbe izpremeniti. Ne znanstvo, ne država, ne Cerkev ne smejo tega zanikati. »Za starše obstoja najresnejša dolžnost, da poskrbijo svojim otrokom verskonravno, telesno in državljansko vzgojo,« tako pravi kan. 1118 zakonika cerkvenega prava. En temeljni zakon nemške države izpove isto, da je otroke vzgajati prva dolžnost očeta in matere, država pa mora paziti, da to dolžnost tudi izpolnjuje.

Za vzgojo otrok pa mora predvsem skrbeti tudi Cerkev: »E den je vaš učnik — pustite male k meni priti in ne branite jim« (Mat. 23, 8) pravi Kristus. »Pojdite in učite vse narode!«

Kako sijajno je Cerkev to svojo nalogo izpolnila! Z vso pravico jo lahko imenujemo veliko učiteljico in vzgojiteljico narodov, ki je s svojo nebeško milino spreminila velike barbarske narode, onega za drugim, v krotke, civilizirane nositelje krščanske prosvete. Protestantški zgodovinar Raumer pravi: »Zasluga za ustanavljanje in vzdrževanje šole je skoro izključno pri duhovništvu.«

Šola pa ne more imeti druge naloge, kot da v imenu staršev in Cerkve nadaljuje ono vzgojo, ki so jo starši započeli v zibelki in nadaljevali na svojem domu. Ali si moremo sploh misliti kak tak nestvor, da bi naj šola vzgajala drugače kakor Cerkev in starši ali pa, da bi vzgajala celo proti njim? Zakaj starši obdelujejo v potu svojega obraza svojo zemljo? Zakaj hodijo naši dobri kmetje in delavci v Ameriko in v francoske rudnike? Zakaj si zidajo s svojimi žuljavimi rokami z velikanskim trudom od rodu do rodu svoje domove? Poslušaj, kaj govorijo ti naši ljudje, ko so sami, ko si zaupno povedo svoje tajne misli. O čem sanja mati ponoči in podnevi in kaj je v očetovih mislih, ko orje s plugom ledino? Janez in Francec, Micika in Nežica! To so njihovi vzori, za te svoje otroke jim ni preveč najhujši trud in jim ni zadosti dolg najdaljši poletni dan in ni prerana nobena zgodnja ura. Čigavi so torej ti otroci, za katere naše ljudstvo žrtvuje vse? Kdo sme z njimi razpolagati? Kdo

jim naj odloča življenjska pota? Ljudstvo v svoji zdravi pameti nikdar ni dvomilo in nikdar ne bo, da ima najprvo in najpravo pravico pa tudi najsvetejšo in najslajšo dolžnost vzgajati svoje lastne otroke!

Pa čemu pišemo to? Ali ne ve tega vsakdo, ali sploh kdo dvomi o tem? Čemu je treba ljudstvu pripovedovati stvari, ki so za ljudstvo bolj jasne, kakor solnce na nebu?

Res je, mi ne dvomimo o tem so pa drugi, ki mislijo drugače. Pred nami leži načrt novega ljudskošolskega zakona. Pet let že mencajo v Belgradu in delajo načrt za načrtom. Ne vemo, kdo dela take načrte, eno pa vemo, da je vsak načrt slabši od prejšnjega. Ali veste ljudje božji, da so načrt, ki leži danes pred nami, resno obravnava v zakonodajnem odboru v Belgradu in da očitno naš stari prijatelj minister Pribičević napačno vse sile, da bi ga silačil v naglici skoz, ne da bi se ljudstvo zavedalo, kaj je pravzaprav v tem načrtu. Ljudstvo namreč o tem načrtu nič ne ve. Naši okrajni šolski sveti, naši občinski odbori, naša izobraževalna društva, naši učitelji v Slomškovi zvezi, naši prejšnji okrajni šolski sveti, naši duhovniki, naše cerkvene oblasti, naše časopisje, naši poslanci, vsi ti do zadnjega časa niso nič izvedeli o tem načrtu. Veste, kje so obravnavali ta načrt? G. Pribičević je smatral za pametno, da vpraša edino le učitelje v UJU, ki so nasprotni našemu krščanskemu ljudstvu, za nasvet.

Oglejmo si »vrlince« tega načrta!

Člen 2., 3. in 4.: Osnovni pouk je državni, država skrbi za ustanavljanje šol, država pripravlja, postavlja in plačuje vse učitelje osnovnih šol.

Člen 27.: Minister prosvete predpisuje pravila o zidanju šolskih poslopij in stanovanj, o nameščenju, učilih, fondih, knjižnicah, uredbi šolskega vrta, dvorišča itd.

Člen 36.: Duhovnika za verski pouk odredi minister prosvete, ako je dotični pooblaščen od svoje duhovne oblasti.

Člen 37. in 38.: Minister prosvete skrbi za šolske učbenike in jih odobri (torej tudi za katekizme in zgodbe sv. pisma! Op. ur.).

Člen 63.: Vse učitelje in učiteljice postavlja minister prosvete.

Člen 68.: Dneve za službo božjo za otroke določi minister prosvete.

Člen 120.: Upravo in nadzorovanje nad vsemi šolami in prosvetnimi zavodi ter ustanovami vrši minister prosvete.

Člen 193., ki je krona vsega: Vsa vprašanja glede šole, ki še niso predvidena v tem zakonu, rešuje minister prosvete.

Ali imate zadosti? Vrne se k nam. če se ta načrt vzakoni, staro poganstvo. Država je Bog. podložniki so ničla, oni se morajo usužniti popolnoma državi. V zmislu tega načrta bo vsa Jugoslavija ena sama velika šolska kasarna. Če kaj dvomimo o tem, da bodo naši otroci morali in smeli risati in pisati in peti in piskati in skakati ravno tako, kakor bodo blagohotno želeli gospod minister prosvete, nam vsak dvom

NOVIČAR

preženo člen prvi, ki pravi, da se bo vzgoja vršila v duhu narodnega edinstva in člen 34., ki nam pravi, da bo »srpsko-hrvatsko-slovenaški jezik učni jezik. Oh kako je to nebeško lepo, vsi bomo imeli prav isti jezik, v Makedoniji bodo govorili slovenski, mi pa hrvaški. Vse te državnotvorne nauke pa so polili minister prosvete s čorbo verske strpljivosti! Kdo bo odločil o tem, kaj je versko nestrpljivo in kaj ne? Očividno gospodine minister. Recimo, da se v Bosni katoliški otroci pokrižajo z latinskim križem, bi lahko mohamedanski in pravoslavni otroci proti taki verski nestrpljivosti protestirali. Ali pa recimo katehet razloži nauk o edinozveličavni Cerkvi, kaj bo nadzornik rekel k takemu »nestrpljivemu« nauku? Z eno besedo: šola, kakor je zamišljena po tem načrtu, je brezverska, protislovenska in popolnoma v rokah ministra prosvete.

Oglejmo si pa na drugi strani, kakšno vlogo naj igra ljudstvo po tem zakonskem načrtu. Edini zastop, kjer pride ljudstvo do veljave, je krajni šolski odbor. Ta mora dobiti od politične občine potrebno zemljišče za šolsko stavbo, za šolsko dvorišče za igrališče, za šolski vrt, mora zgraditi šolo, učiteljska stanovanja, mora osigurati kurjavo ne le za šolo, ampak tudi za vse učitelje in poleg tega še razsvetljava. Dalje mora zgraditi dvorano za svečanosti, ki služi za telovadnico, mora se zavedati, da hoče vzdrževati event. internat za sirote in za deco, ki pohaja iz daljnih krajev v šolo, potrebno zavetišče za cel dan. Dalje mora plačevati vsem učiteljem, kjer niso zgrajeni domovi zanje, stanarino. Povsod mora zidati tekom petih let šolo in stanovanje za učitelje, povsod tam, kjer je nad 30 šolobveznih otrok.

Res ljubezniva in za narodno izobrazbo vneto je naša vlada! Pravi sicer načrt: »država mora zidati šolo tam kjer itd.« plačati jo mora pa politična občina.

Mi smo res navdušeni za šolanje in izobrazbo naših otrok. Saj slovensko ljudstvo daleko prednjači v celi Jugoslaviji glede šolstva. Naše ljudstvo je pripravljeno doprinesati velike in vse potrebne in opravilne žrtve za svoje otroke. Ampak, da bi to ljudstvo, ki naj nosi tako ogromna bremena, ne imelo nič govoriti, je krivično in presmešno.

Prihodajče hočemo razviti nazore našega zdravega ljudstva o šolstvu.

Steber države na tleh.

(Obupen klic kmetijskega posestnika.)

Kar je SLS ves čas po vojni po svojih poslancih govorila in oznanjala, to se sedaj izpolnjuje, namreč ako bode centralizem zmagal, bode Slovenija, v prvi vrsti pa naš kmet v petih letih uničen, se to sedaj prebridko izpolnjuje. Živina je padla za po-
lovlivo v ceni in še to ni mogoče prodati, a drugo je ostalo na isti višini kot preje ali še dražje, kot n. pr. sol, vžigalice itd. Nam kmetom to ne gre v glavo, ker govore, da se je dinar dvignil. Zakaj se pa ni pri tistih potrebninah, ki jih mi kupujemo, nič dvignil? O vemo, centralisti skrbje za svoje

d Naši rimski romarji so se proteklo soboto vrnili v domovino. Lepote, ki so jih videli zlasti v Rimu, ne bodo pozabili vse svoje življenje, a tudi versko navdušenje jim ob viru Kristusovih resnic mogočno vzrastlo. Cerkev sv. Petra z vsemi svojimi slovesnostmi, ki kažejo globoko in trdno vero zidano na skalo, nehote razodevajo vso notranjo veličino Kristusove cerkve, v katero se bodo zastonj upirali peklenski napori. Slovence je sv. Oče sprejel posebej ter jim govoril prisrčen nagovor, ki ga je končal s slovenskim pozdravom: Hvaljen Jezus! Videlo se je, da je o slovenskih verskih in cerkvenih razmerah posebno dobro poučen ter je bil do slovenske skupine izredno ljubezniv. — Zelo so občudovali v Rimu tudi slovensko petje, ne samo Italijani, temveč tudi tujci. Petje je vodil g. prof. stanko Premrl.

d Kongres krščanskih socialistov se je vršil v nedeljo v Ljubljani. Zborovanja se je udeležilo lepo število delavcev okrog 600. Kongres je pozdravil tudi dr. Korošec. Govorili so potem dr. Gosar, p. dr. Tominec, Aleš Stanovnik, Fr. Žužek, Ante Kordin, Ivan Gajšek, Jože Gostinčar, Franc Kremžar in Srečko Žumer. Za vsak referat je bila sprejeta primerna resolucija kot smernica za bodoče delo. Zelimo, da bi kongres obrodil čim več sadu in da bi se delavska organizacija kolikor mogoče poglobila, razširila in ustalila.

d Velika škoda pri prašičih zaradi uporabe napačnega cepiva proti rdečici. Kot vsako leto, tako je dalo tudi letos ve-

pristaše in jih štiti s carino, ker tukaj bi posamezniki precej izgubili. Ako bode pa vse skupaj vrag vzela, kaj to gospodom mar, oni imajo denar in mirna Bosna.

Dražba posestev se vrši vsako nedeljo, kupi tako nihče nič, ker ni denarja. Koliko je kmetij, ki so zadolžene do vrhunca in v kratkem ne bomo mogli niti obresti več plačevati. Se eno leto tako in slovenskega kmeta ne bo več, ostal bo le še tu in tam kdo, ki si je med vojsko ali po vojski znal narediti denar, in pa tropu brezposelnih nemaničev. Obrniki stoje pred praznimi delavnicami, ker ni dela, gostilničarji tožijo, da ni pivcev, trgovci, da ni prometa in stoje pred konkurzom. Kmetje, ki so bili pred vojno kot odjemalci na dobrem glasu, so danes že tako daleč, da prinesa žena v trgovino 4—8 jajec, da dobi 1 kg soli. Zalostno ali resnično. Ali se bodo sedaj prebudili tisti zaslepljeni, ki še prisegajo na liberalno zastavo in ki vidijo le trenutne osebne koristi, ne gledajo pa na splošnost. Ali se ni vse izpolnilo, kar je SLS govorila, kakšna nesreča je centralizem za Slovence? Vsak je danes le tega mnenja, da dolgo ne more tako naprej, zakaj struna je prenapeta. (Pri tem obupnem klicu kmetijskega posestnika opozarjamo na članek v gospodarskem delu današnjega Domoljuba: Kmetijski stan pred propadom.)

liko prašičerejcev cepiti svoje prašiče proti rdečici. A mnogo jih je doživelo bridko prevaro. Skoro gotovo vsled krivde zavoda za izdelovanje cepiva v Križevcih na Hrvaškem, kjer so živozdravniki pomotoma vbrizgavali bacile svinjske kuge — mesto cepiva proti rdečici. Več sto prašičev, največ v novomeškem, litijskem, brežiskem in ljubljanskem okraju je že poginilo za to strašno boleznijo in še bolehalo. Svetujemo, da vsak prizadeti kmetovalec zahteva odškodnino za poginule živali, ker taka malomarnost lahko uniči marsikaterega kmeta.

d Matura v Št. Vidu. Od 28. maja do 6. junija se je vršila na škofijski privatni gimnaziji v Št. Vidu matrua pod predsedstvom ministrskega odposlanca g. dr. Lokarja. Izpit je polagalo 14 dijakov: Budin Ivan, Golobič Lojze, Gorše Martin, Hafner Janez, Hafner Janko, Ilja Lojze, Jurca Polde, Kopač Vinko, Kregar Stane, Meci-
lošek Rudi, Millč Aleksander, Premrl Bogomir, Smolič Jože, Vodeb Ivan. Izpit so vsi naredili z dobrim uspehom.

d Mati vzgojiteljica izide po zagotovilu tiskarne koncem tega tedna. Takoj se bo razposlala vsem naročnikom. Priporočamo še drugim materam in dekletem, da si knjigo takoj naroče. Stane 16 Din s poštnino vred in se naroča na naslov: Uprava »Vigredic, Ljubljana, Ljudski dom

d Orjunska zvezda ob zatonu. Kakor ogromen kup slame, tako je zažarela pred letom dni orjunska zvezda. Zažarela in sedaj že ugaša. Slama je pač slama. Orjunci so priredili slavnost v Belgradu. Tudi Slovenci so seveda romali tja dol s posebnim vlakom. Vlak pa je imel ogromno zamudo in tako so slovenski orjunci zamudili sprevod in živ krst jih ni pozdravil ob njih prihodu. Belgrad je ostal hladen in mrzel. Pri zborovanju pa so pametnejši orjunci rekli, da bo tako orjunsko politiko vrag vzela, kot se vodi sedaj in je prišlo do razkola. Nekateri orjunci so za — sporazum s Slovenci in Hrvati, drugi proti. Torej celo med orjunce se je zaplodel »klerikalni protidržavni element«. In v tem razkolu so zaključili svoje slovesnosti.

d Orjunci v svojem poklicu. Ko so se Orjunci vračali iz Belgrada, so nekateri posebno nadebudni izmed njih streljali vsevpred iz vlaka. Tako je v Smiji na Hervatskem on strel zadel nekega kmeta, ki je stal ob progi in gledal na vlak, v trebuh in so ga morali takoj prepeljati v bolnico.

d Poslanec Škulj ponesrečil. Ko se je peljal v nedeljo poslanec Škulj na vozu priklopljenem motociklu zabotehnika Novaka na sejo vodstva SLS v Ljubljano, je motocikel pri Turjaku zadel v avtomobil in

Dobro in poceni

se kupuje v manufakturni trgovini
A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 10.

se čisto razbil. Poslanec je dobil poškodbe na nogi, rokah in si pretresel drobovje. Poškodovan je tudi Novak. Vendar nevarnosti za enkrat ni. Gospod poslanec bo moral ostati dalj časa v postelji.

d Spominško ploščo so preteklo nedeljo odkrili na rojstni hiši pesnika Antona Medveda. Govoril je ob tej priliki pisatelj Fr. Finžgar.

d Za predsednika Jugoslovanske obrtne zveze je bil izvoljen g. Anton Rojina, veleobrtnik v Ljubljani.

d Pismo iz Kanade. Cranbrook, 23. maja 1925. Cenjeni uredniki Prosim Vas, da bi razglasili v Vašem cenjenem listu. Tukaj Vam podajamo par vrstic iz te obljubljene dežele Kanade. Mi smo prišli sem v Kanado v Winnipeg 15. aprila. Mislili smo, da hitro dobimo delo, kakor so nam rekli agenti, da nas bodo že pričakovali v Winnipegu in nas bodo odvedli na delo. Sami nismo znali, kam čemo iti, vprašati pa nismo znali. Zotem dobimo nekega Rusa, ki nam je rekel, da je sam brez dela in da tam v bližini ne moremo dobiti nikjer dela. Nas vpraša, če imamo kaj denarja; trije smo imeli še nekaj dolarjev; nam je rekel, če gremo v British Columbio, ki je na koncu Kanade. Vozili smo se 3 dni. Po poti smo spraševali za delo, pa nikjer ga ni bilo mogoče dobiti. Ko pridemo v B. C., smo našli tam še Slovence od lanskega leta, ki so nekaj časa delali, pa pozimi pojedli, kar so poletni zaslužili. Zdaj so pa brez dela in brez denarja kakor mi. Tukaj nas je dosti, smo se zadolžili doma, pa posebno tisti, ki imajo doma bedne žene in otroke, pa še dolg, ki ga ne bo mogoče nikdar povrniti in domu priti. Zato opozarjamo tiste, ki nameravajo sem priti: boljše da doma ostanejo. Pozdravljamo vse prijatelje in znance. Janez Brenčič, Dolenja vas pri Cerknici; Jakob Znidaršič, Dolenja vas pri Cerknici; Kovač Matevž, Grahovo pri Cerknici.

d Za po toči poškodovane v Adlešičah. Poslanec Brodar je dne 4. t. m. posredoval v ministrstvu poljedelstva za podporo po toči oškodovanim v občini Adlešiče ter zahteval takojšnjo pomoč.

d Poslanec Sernee za vas Matulje. Kakor znano, je bila vas Matulje pri Blokah 18. maja silno prizadeta po strašnem naliču. Škoda je bila cenjena na 288.200 Din. Poslanec tega okraja inženjer Sernee se je obrnil na finančnega ministra za odpis davkov in na poljedelskega ministra za podporo ponesrečencem. Upamo, da bo vsaj odpis davkov minister na poslančevo posredovanje dovolil.

d Unrta je na Jezerskem 27. maja daleč okrog znana Stulerjeva mati gospa Alojzija Weisseisen, bivša lastnica Stularjeve gostilne pod jezerskim vrhom. Stara je bila 84 let.

d Velika nevihta s točo je 3. junija obiskala župnijo Sv. Gregor na Dol. Ogromen nalič je odnesel veliko plodne zemlje, kot ureh debela toča pa je pobila tisto, česar nalič ni odnesel. Ubogo ljudstvo: davki vedno višji, cene kmetiskim pridelkom vedno nižje, naposled pa toča še to odnese.

d V zaprte železniške tvornice se je zaletel šofer Janko Mehart na nekem železniškem prelazu pri Ljubljani. Avtomobil je upognil zatvornico, se zaletel na na-

sprotni strani ob občestni kamen, ga odbil ter se ustavil ob brzozajavnem drogu. V avtomobilu je sedelo še šest drugih oseb, katera so vse ranjene razen dveh. Avtomobil je seveda močno poškodovan.

d Ljubljanska porota. Anton Sitar iz Zg. Dupelj, zidar v Nošah, je 2. dec. požgal posestniku Valjavcu v Mošnjah domačijo in mu povzročil okrog 95.000 Din škode. Ker sta sodna zdravnik izjavila, da je Sitar nekoliko slaboumen, se je razprava prelozila do nadaljnjih ugotovitev glede zdravstvenega stanja obtoženca. — Peter Golob, 35 let star pohajač, je skušal zažgati stelnjak gostilničarja Franca Ahčina pri sv. Duhu pri Škofiji Loki ter je vrzel soho sv. Janeza iz kapelice ob cesti pri Kamniku v Kamniško Bistrico. Obsojen je bil na 5 let težke ječe. — Anton Strah, doma iz Dobrunj, sedaj v Sostrem, je udaril z bajonetom Albina Habiča tako silno po glavi, da je le-ta drugi dan umrl. Izgovarjal se je s silobranom, kar so mu porotniki verjeli in je dobil 6 mesecev za prekoračeni silobran. — Frane Alič, star 22 let, je pred štirimi leti po naročilu Marije Krekove ustrelil iz zasede njenega moža 52 letnega Janeza Kreka, posestnika na Govejku pri Medvodah. Zena je bila takrat obsojena na smrt na vešalih, pa pomiloščena na 20 letno ječo, ki jo sedaj preživlja v Begunjah, Alič pa je pobegnil v Italijo. Ker pa je večkrat hodil v domač kraj, so ga nekoč orožniki prišli na meji ter oddali sodišču. Obsojen bi bil na smrt na vešalih, ker pa ob času zločina še ni bil star 20 let, je dobil 15 let težke ječe.

d Novomeška porota. France Glavič, posestnikov sin iz Kamenc, star 26 let, je lansko leto z nekim tovarišem napadel posestnika Alojzija Potočarja. Vzela sta mu listino z 8700 Din gotovine ter streljala za njim, ko jima je le-ta zbežal. Obsojen je bil na 5 let težke ječe. — Josipa Šepica, kolarskega pomočnika v Trebnjem, so fantje zmerjali s »postrančkom«. Fant, ki je bil tudi nekoliko vinjen, se je raztogotil ter mahal z nožem okrog sebe. Mimo je prišel fant Anton Mišič, ki je skušal miriti. Pri tem pa jo je dobil z nožem v prsi, da je par trenutkih izdihnil. Ko je Šepic zvedel, kaj je storil, se je sam javil orožnikom. Dobil je tri mesece zato, ker je malomarno ravnal z orožjem. — Milan Esapović, star 25 let, doma v Zrmišlju, je v Vrbinici vasi s sekuro ubil Jakoba Verdolja in njegovo ženo ter ju potem oropal. Porota je obsodila morilca na smrt na vešalih.

d Zadržaj na grmadi. Zgodovinska povest. Spisal Fr. Jaklič. Založila Družba sv. Mohorja na Prevaljah, 1925. Mohorjeve knjiznice 6. zvezek. Cena za ude Družbe sv. Mohorja broš. Din 18.—, vez. Din 34.70. — »Napisal sem povest, ki se je vršila na ribniških tleh, ko se je pisalo 1701 po rojstvu našega Gospoda...« Tako nam pisatelj v uvodu začne razodevati čas, kraj in socialne razmere dobe, v kateri se je vršila tista prežalostna zgodba nedolžne žene Krznicke, ki jo je pritrjala ljudska zloba in nevednost kot čarovnico pred sodišče, to pa, prav tako uverjeno o svojem pravu, jo gnalo na morišče — na klado in grmado. Ker je povest prinašala »Mladika«, je njena prežalostna, grozna vsebina že znana čitateljem »Mladike«. Toda povest naj gre kot knjiga vsepovsod in smo uverjeni, da pokle. Knjiga obsega 268 strani in je zelo poceni.

Kupimo večjo količino JESENOVIH HLODOV. Debelina 30—50 cm in dolžina od 3 m naprej. Ponudbe pod »POŠTNI PREDAL 157«.

POLITIČNI ZAPISKI

p Invalidski zakon je končno vendar le vlada predložila odseku za invalidski zakon. Pa kakšen je ta načrt! Invalidi ga splošno odklanjajo. Znano je, da je Davidovič-Koroščeva vlada izdelala načrt v sporazumu z invalidi in sedaj je tudi minister za socialno politiko priznal, da je ta Davidovičev načrt boljši — toda sprejet bo slabši, ker vlada hoče tako. Invalidi, le še prihodnjič volite dr. Zerjavo in dr. Pivka.

p Za novi zakon o poljedelskem kreditu, kateri bo skušal ubiti naše samostojno kmetско zadružništvo in vse centralizirati ter postaviti pod komando centralističnega uradništva, sta glasovala tudi dr. Zerjav in dr. Pivko. Karkoli se v narodni skupščini sklene v veliko škodo slovenskega ljudstva, tam so slovenski liberalci najvnetejši pomočniki. Naši poslanci so vsi glasovali proti škodljivemu zakonu.

p »Domovina« piše, da se dr. Zerjav zavzema za izenačenje davkov v vsej državi. Tako piše Zerjavov list, medtem pa morajo naši delavci že plačevati od zaslužka svojih rok 3.4 odst. novih davkov. Zelo mora biti omejen, kdor še nasede temu Zerjavovemu listu. Kogar Zerjavovo »delo za Slovenijo« še ni izmodrilo, ga bodo, upamo, spametovali vsaj počasi davki, za katera je ta gospod minister glasoval pri dvanajstih.

p Opravičujejo se. Brezverska »Domovina« se silno trudi, da bi dr. Zerjav in Pivka opravičila, ker kljub temu, da sta v vladni večini, prav nič ne moreta doseči za Slovenijo, pač pa pridno glasujeta za nove davke in dr. Zerjav predlaga nove kredite za belgrajske ceste. Zelo nerodno je »Domovina« tudi to, ker sta dr. Zerjav in Pivko glasovala proti temu, da bi invalidski zakon čimprej prišel na vrsto v narodni skupščini. Vse to oba liberalna poslanca postavljata v Sloveniji v najslabšo luč. Zato »Domovina« milo prosi svoje volivce, naj ne zamerijo dr. Zerjavu in dr. Pivku, če nič ne napravita.

p Narodni blok, t. j. pogodba med samostojno demokratsko (Pribičević-Zerjavovo) in radikalno stranko, ne obstoji več. Zato tak strah pri Pribičeviću radi sporazuma.

p Radić in Prekmurje. Radićevi še ne morejo pozabiti na Prekmurje. V hrvatskih listih beremo, da spadajo prekmurški Slovenci k hrvatski interesni sferi. Veliki Slovenec g. bivši republikanec pa še vedno dela Radiću poklone. Doslednost pa taka! Da bi svojim par vernikom zakril, kako jih vleče za nos, si izmišljuje, da se spreminja Slov. Ljudska Stranka. V kateri točki bi izpremenila svoja načela in svoj program, dr. Vsezna, morda ne pove.

p Radić je v zapornu izdelal nekakšen nov načrt državne ureditve. Načrt upošteva seveda samo Hrvate, je znatno krotkejši kot svojedobni Radićev program ter vsebuje mnogo pametnega. Pašić se o tem niti razgovarjati neče. Zato so radićevski posl. v veliki zadregi in pravijo, da so ti Radi-

v Stangi. Po blagohotnem nasvetu in načrtu vseuč. profesorja umet. zgodovine, gosp. dr. Jos. Mantuanija, kateremu bodi na tem mestu izrečena za to iskrena zahvala ter tehnični izpeljavi priznanega domačega slikarja Franca Rozine iz Litiže ter njegovim pomočnikom Jos. Biziča iz St. Vida pri Stični, se nam je hvala Bogu delo zelo posrečilo v čast Božjo in proslavo sv. Antona; pa tudi v čast in ponos dobrim štangarskim faranom in vse častilcem sv. Antona. Naj jim bo On bogat plačnik v življenju po smrti. Pobožni romarji in častilci sv. Antona pa se pridite sami prepričati v Stango.

BEGUNJE, GORENJSKO.

Najstarejši občinski odbornik je g. Ivan Renko iz Podgore, ker je že 80 let nepretrgoma v odboru. Občinski odbor mu je ob tej priliki pokloniti diplomu v zahvalo za njegovo plodnosno delovanje. G. Renko je občinske odbornike z županom povabil na malico, cerkveni pevci pa so zapeli nekaj narodnih pesmi slavljenju v čast in gostom v veselje. Pripomnim naj, da je g. Renko že mnogo let cerkveni ključar in zvest pristav SLS. Še mnogo let! — Ker je precej prometa po Begunjah tudi po noči, zato je občina oskrbela 4 javne električne svetilke na cesti skozi vas. — Učiteljice ali učitelja nam manjka že od pusta. G. Mencinger je obolela, morala je v bolnico in še ni ozdravela. Na njeno mesto začasno nastavljen gdč. Halnerjeva je tudi kmalu potem, ko je nastopila službo, zbolela. Rednega pouka pogrešajo otroci, ker g. upravitelj, ki ima pouk v svojem razredu dopoldne in popoldne, ne more hkrati poučevati dveh razredov. Gospa Omanova, ki je stopila jeseni 1924 v pokoj, je poučevala na tukajšnji šoli nad 40 let ne da bi ktereikrat obolela.

LIMBARSKA GORA.

(Binkoštni shod.)

Dovolite mi, gospod urednik, malo prostora, ker se ni noben drug oglasil, da nekoliko opišem letošnji binkoštni romarski shod, četudi malo zakasnelo. Kdo ne pozna slovite božje poti na Limbarski gori, raz katero se vidi — kakor pravijo — skoro toliko cerkva, kolikor je v letu dni. Tudi letošnji romarski shod na binkoštni pondeljek je bil izredno dobro obiskan. Ze v zgodnjih jutranjih urah si videl množice romarjev, ko so se vračali že od prvega sv. opravila. A pri drugem opravilu ob 10. uri je bilo toliko ljudstva, da je bila cerkev trikrat premajhna. Ali bi ne šlo, da bi se tudi na prostem darovala sv. maša? Tako pa ostane neštevilno romarjev in častilcev sv. Valentina, tega velikega priprošnjika našega kmečkega ljudstva, odsotnih od njegovega oltarja pri glavnem namenu romanja. — Cerkev naredi na obiskovalca mogočen vtis. Glavni oltar iz srede 18. stoletja je lesen, a stranski 4 oltarji so kameniti. Starodjavne slike na zidanem oboku je prenovil 1864. leta domači slikar M. Koželj. Veliki zvon je izza časa Marije Terezije: zato mu je prizanesla svetovna vojska. Tehta 28 starih stotov. Star mož nam je pripovedoval, da nikdo ne ve natančno, od kdaj je na gori božja pot, ker so vse listine zgorele v Moravčah, kjer so bile shranjene. Zeleti bi bilo, da bi se v prihodnje nekoliko predruščil spored cerkvenih opravil in preložilo darovanje (ofer) na primernejši čas. Poskrbelo naj bi se pa tudi, da se bodo držali običajni prosjaki v dostojnih mejah. Posebno eden s lajno in pohabljeno roko, sicer pa dovolj krepak, je bil naravnost nedostojen in nasilen, menda tudi že precej zmadelanc. Niti med sv. mašo ni dal miru, ter je sramotil svete obrede. Taka grdobija se mora enkrat za vselej odpraviti z naše božje poti. Mislimo, da je za to poklicana tudi varnostna oblast. Resnici na čast moramo pa reči, da se večina res potrebnih drži v mejah dostojnosti. Vendar — poseben okrasek božje poti in naše lepe slovenske zemlje — prosjaki baš niso. Ali ni mogoče preskrbeti ubožcev na drug način? — Vsi pa, ki ste obteženi z nadlogami, prihajajte vobilnem številu na prelepo Limbarsko goro počastiti mogočnega zaštitnika naših polj, njiv in livad ter ga prosit varstva. Sv. Valentin vam bo obilen plačnik, če se z zaupanjem zatekate pod njegovo varstvo. Le uro hoda je od ceste do vrha bodisi iz Moravč ali Krašnje. Na duhu in telesu poživljeni se boste vračali. Preskrbljeno je na gori tudi za telesne potrebe. Zato je tudi za isletnike Limbarska gora zelo privlačna točka, slasti za one, ki združijo telesno dobrotno z dušno, česar pa — žal! — vsi isletniki ne znajo.

Propadanje kmečkega gospodarstva.

Naši poslanci so poslali gospodu ministru za poljedelstvo naslednje nujno pismo, iz katerega je jasno razvidno, v kakšno nesrečo je centralizem pognal našega kmeta. Pismo se glasi:

Gospodarski položaj slovenskega kmetovalca je v poslednjem času zagazil tako globoko, da se bliža svojemu propadu, ako se mu ne priskoči v najkrajšem času na pomoč.

Najhujša rana sedanjega stanja, iz katere vre glavni del vsega zla, se očituje v tem, da so vse potrebščine, ki jih kmetovalec mora kupovati, v glavnem glede cene ostale iste kot v letu 1923 in 1924, pridelki pa, katere bi on utegnil s koristijo vnovčiti, so padli za padli za 40—50, nekateri celo za 70 odst. Dajatve, katere mora slovenski kmetovalec odrajtovati državi in raznim drugim oblastem, se pa dvigajo za vsakim mesecem.

Kratka tabela, ki kaže iz l. 1923. in l. 1925. razne cene, naj to glasneje poudari:

Cene v letu 1923. in l. 1925.

Leto 1923.

Voli I. vrste kg à	24.—	Din
" II. " " " "	23.—	"
" III. " " " "	21.50	"
Teleta približno isto.		
Krave I. vrste kg à	17.50	Din
" II. " " " "	15.50	"
" III. " " " "	12.50	"
" IV. " " " "	10.50	"
Prašiči	25.—	"
Seno	2.50	"
Krompir	1.50	"

Les 30—50% višje kakor danes.

Leto 1925.

Voli I. vrste kg à	11.—	Din
" II. " " " "	10.—	"
" III. " " " "	9.—	"
Teleta približno isto.		
Krave I. vrste kg à	8.50	Din
" II. " " " "	6.—	"
" III. " " " "	5.—	"
" IV. " " " "	4.—	"
Prašiči	12.50	"
Seno	—50	"
Krompir	1.—	"

Les 30—50% nižje kot l. 1923.

Potrebščine, ki jih kmetovalec rabi, pa izkazujejo sledeče cene:

Obuvalo in vsi kožni izdelki so ohranili isto ceno v l. 1925. kakor v letu 1923. Obleka se je znižala od l. 1923.—1925. za 20 odst. Bela moka se je zvišala, sol se je dvignila od 3 Din na 5 Din; petrolej se je istotako dvignil v svoji ceni.

Dajatve, osobito državni davek se jo dvignil.

Zemljiški davek se je dvignil za 500 odst. Poleg tega 30 odst. pribitek na vse državne davke.

Invalidni davek se je zvišal za 200 odst.

Komorski davek je nova dajatev. Dohodninski davek v Sloveniji pa dosega take višine, da se imenuje sploh prisilna dajatev od premoženja.

Poleg so še druge dajatve. Tako plačuje ribniški okraj v Sloveniji 355 odst. cestnih doklad, ptujski okraj pa celo 500 odst.

Razvidno je iz podanih števil, kakšno je stanje slovenskega kmeta, s katerim deli isto usodo ves kmetijski stan v državi.

Cene produktom stalno padajo, zato leze kmet v silne dolgove, ki v mnogih slučajih že davno presegajo njegove aktive.

Nujna pomoč od strani države je potrebna.

Kot prvo pomoč vidimo v tem, da se odpravi vsaka izvozna carina za govejo živino in prašiče ne glede, da li so plemenski ali debeli.

Nadalje predlagamo, da g. minister za kmetijstvo doseže pri ministru saobračaja ugodnost glede tarif in sicer v tem zmislu, da se da živini, ki je namenjena za eksport, dovoli 50 odst. popusta pri prevozu.

Treba je nadalje podvzeti vse korake, da se čimpreje zaključi trgovska pogodba z Avstrijo in se ratificira trgovska pogodba z Italijo. Pri obeh trgovskih pogodbah pa je predvsem zaščititi interese glavnega življa, ki tvori 80 odst. celokupnega prebivalstva v državi, in sicer v tem, da se uvozna carina za Italijo in Avstrijo za kmetško produkte odpravi ali pa vsaj občutno zniža.

Kot omenjeno, je cena živini silno padla. Blaga je pa sedaj vse polno na prodaj, kar daje priliko mesarjem, da izrabljajo položaj bolj sebi v korist, t. j. da prodajajo meso sorazmerno še vedno po višjih cenah, kot bi ga lahko dajali v razmerju z nizko nakupno ceno. Kmet si odpomore s tem, da svoje lastno živinče zakolje sam, meso razpeča med svoje sosede, kožo ohrani za lastno uporabo. To je sedaj v Sloveniji zabranjeno. Naj se tedaj dovoli prost zakolj lastnega živinčeta in prosto razpečavanje mesa, kar bi tvorilo le začasno in delno pomoč.

Katastrofalno je delovala v pretekli sezoni na rejo prašičev silno nizka cena. Kmet se je vplašil, zakaj prašičereja je postala vsled kužnih bolezni, osobito rdečice, zelo riskantna, če pomislimo, da je preteklo leto poginilo na tisoče prašičev. Ker cepljenje zoper rdečico postaja zelo drago, naj država prevzame polovico stroškov.

Ker je Slovenija pasivna pokrajina, zato je zlasti spomladi in poleti treba uvažati koruzo. Pri premeni prevoznih tarif naj se določi za prevoz pšenice in koruze

iz kraja nakupa do postaje konzumenta 50 odst. popusta.

To bi bilo nekaj nasvetov, ki jih predlagamo gospodu ministru kmetijstva. Predlogi so pereči baš zaradi predstoječe ratifikacije trgovskih pogodb in premene tarif. Ostale točke pa stoje v kompetenci g. ministra samega, deloma pa v kompetenci finančnega gospodarskega komiteja. Pohitite, gospod minister, da se udeležiti vsaj to, kar smo predložili in kar ne poveča državi nikakih bremen, kmetu, kot glavnemu faktorju države, pa bo veliko koristilo.

Belgrad, dne 1. junija 1925.

Karol Škulj, narodni poslanec.

Ivan Vesenjaj, narodni poslanec.

Gospodarska obvestila.

DENAR.

g Vrednost denarja 9. t. m. V minolem tednu se je naš dinar nekoliko okreplil ter notiral v Curihu 8.60 centimov. S poredno s tem so tuje valute na domačih borzah nekoliko nazadovale. Tako se je na domačih denarnih tržiščih plačeval: 1 funt šterling Din 291, 1 dolar Din 60, 1 zlata marka Din 14.50, 1 švicarski frank Din 11.64, 1 avstrijski šiling Din 8.45, 1 francoski frank Din 2.86, 1 lira Din 2.38, 1 češka krona Din 1.78, 1 bolgarski lev Din 0.44, 1 rumunski lej Din 0.28. Za 1 Din se je dobilo 1170 mažarskih kron. — Kupčije v devizah so bile splošno slabe, blaga je bilo dovolj, povpraševanje pa zmerno.

CENE.

g Ljubljanska blagovna borza. Večina blaga se tu prodaja postavljeno v Ljubljano, temu primerno veljajo tudi spodaj označene cene, če ni drugače označeno. Pšenica ameriška Rosafé Din 490, avstralska Din 485, Hard Winter Din 500; oves makedonski Din 355, oves bosanski Din 350, koruza slavonska Din 240, otrobi pšenični drobni Din 215—220. Ječmen na nakladalni postaji Din 300.

g Žitno tržišče. Kupčija z žitom je sedaj bolj mrtva. Nekaj pšenice se uvaža iz Amerike in nekaj moke iz Italije in Amerike. Naši žitni špekulanti in banke, ki imajo še precejšnje zaloge domače pšenice, delujejo proti temu uvozu z raznimi vestmi, češ, da je ameriška moka slaba in da bo v kratkem uvedena visoka zaščitna carina na žito in moko. To pa samo zato, ker se boje izgube pri svojem za špekulacijo nakupljenem blagu. Vendar vsi izgledi kažejo, da morajo cene žitu pasti. Minoli teden se je že prodajala nova pšenica za avgust na podlagi 300 Din proti takojšnjemu plačilu. Zaradi ugodnih izgledov letine padajo cene povsod in slediti bodo morale tudi pri nas.

g Lesno tržišče. Kupčija z lesom je postala živahnija, vendar ne tako kakor se je pričakovalo. Nekaj je temu krivo dvig dinarja, še močnejše pa znaten mednarodni padec vrednosti lire, ki zgubljava svojo kupovno vrednost. — Na ljubljanski borzi se je prodajal les po sledečih cenah: hrastovi bordonali postavljeni v Postojno Din 1400, cerovi krliji na nakladalni postaji Din 18, smrekovi in jelovi hlodi Din 260, deske paralelne monte Din 600—630; blago postavljeno na mejo: brzojavni kostanjevi

drogovi Din 400, smrekove in jelove deske Din 580, hrastove vozovne deščice Din 1450; bukova drva v Ljubljani Din 21, čreslo suho franko nakl. postaja Din 42.

g Tržišče z jajci. V zadnji dobil je produkcija jajc nekoliko padla, vendar prihaja še vedno dovolj blaga na trg. Na debelo se plačujejo po 0.50—0.85 Din za komad. V inozemstvo gre precej blaga in sicer največ v Nemčijo in Švico, le malo v Avstrijo; trguje se na podlagi 140 švicarskih frankov, in z Anglijo 9.50 šilinga. Na Dunaju se plačuje jugoslovansko blago v trgovini na debelo po 13.50—13.75 grošev. — Na ljubljanskem trgu je zadnji čas opaziti manj blaga, vsled česar se je precej podražilo ter stane komad 1-12—1.50 Din. To pa vsled živahnijšega izvoza, glavno pa vsled znižane produkcije.

g Gospodarska zveza notira sledeče cene: superfosfat rudniški 16/18 odstot. Din 100, superfosfat kostni Din 150, kaljeva sol 40/42 odstot. Din 155, razklejana kostna moka bela Din 120, tomaževa žindra 17/18 odstot. Din 140, mavec (gips) Din 45. — Krmila: klajno apno Din 4.50, pri manjšem odjemu se cena zviša na Din 5, lanene tropine Din 4.25, koruza zdrava Din 2.50. — Vinogradniške in kmetijske potrebščine: modra galta vedno po najnižji dnevni ceni. Zveplo, dvojno rafinirano Din 3.30, trierji (čistilniki) tt. Held znamke MIA Din 2.800, trierji (čistilniki) tt. Held znamke MMIB Din 2700, mlatilnice na ročni in gepelni pogon Din 3500, mlatilnice na gepelni pogon s siti in tresali Din 5700, gepelni na 36 obratov Din 8500, gepelni na 24 obratov Din 2.800 do Din 3500, okopalniki Din 1000, slamoreznice ročne Din 1800 do Din 2800, reporeznice Din 420, bencin 725—730° pri odjemu celega barela Din 11.50. — Nadalje imamo na razpolago vsakovrstne poljedelske stroje, kakor čistilnike (paletne), slamoreznice, sadne mlince, pluge, travniške in poljske brane, kose in bruse, vodne žage, brzoparilnike, kovane želje, gnojnične sesalke, tehtnice, separatorje za mleko, bakrene kotle, lopate za štiht, vodne sesalke, kosilnice, kline za slamoreznice, brizgalnice za grozdje, sejalne stroje, predležja itd.

ZIVINA.

g Ljubljanski živinski sejem 3. t. m. Prignanih je bilo 288 konj, 2 žrebeti, 49 volov, 36 krav, 13 telet in 561 prašičkov za rejo. Konji so se trgovali po 10.000—20.000 Din za par. Za kg žive teže se je plačevalo: voli prvovrstni 10, voli druge vrste 9, voli tretje vrste Din 8; krave debele 7—9, klobasarice 3.50—5.50; teleta 12.50—14; prašički od 90—200 Din po velikosti in kakovosti. — Prodanih je bilo 62 konj, 32 volov, 16 krav, 10 telet in 402 prašiča. Nekaj goveje živine se je nakupilo tudi za Italijo in za Gradec. Cene so bile v glavnem nespremenjene.

g Mariborski prašičji sejem 5. t. m. Dogon je znašal 356 prašičev in 1 koza. Povprečne cene so bile: Prašički 5—8 tednov stari Din 45—95, 7—9 tednov 100—150, mlajšebesedeww o, zo8^oeŠŠk enitax rdgo 3—4 mesece 225—300, 5—7 mesecev 850 do 425, 8—10 mesecev 625—750, 1 leto 1000 do 1800 Din. Kilogram žive teže se je plačeval po 12—14.50, kg mrtve teže Din 15 do 17.50. Prodanih je bilo 199 komadov.

g Carinjenje živine za izvoz v Ljubljani. Carinska direkcija je izdala naredbo, po kateri je mogoče tudi v Ljubljani cariniti živino za izvoz.

LETINA.

g Stanje posevkov v prvi polovici maja. Po podatkih kmetijskega ministrstva je bilo v prvi polovici maja v celi naši državi sta-

nje posevkov zelo dobro tako za ozimine kakor za jarine. Občno stanje sadovnjakov in vinogradov se je nahajalo med zelo dobrim in dobrim. Rastlinske bolezni, mrčes in škodljive poljske živali se pojavljajo smpatja v manjši meri. Občno stanje živine je dobro. V nekaj večji meri je v posameznih krajih vladala svinjska kuga. — Kakor poroča mednarodni kmetijski zavod v Rimu, je stanje posevkov povsod dobro, a najboljše na Balkanu. V Zedinjenih državah se pričakuje slabša žetev, kakor je bila lani. V Egiptu se je žetev že začela in obeta dober srednji pridelek.

g Letina krompirja, graha, čebule in zelenjave bo, kakor se glasijo zasebna poročila, pri nas obilna. Zgodnji krompir bo prišel že sredi meseca na trg. Tudi sena bo obilo.

g Ugodni izgledi letine sladkorne pese. Vsled obilne ponudbe sladkorja in ugodnih izgledov letine sladkorne pese so svetvna tržišča za sladkor še vedno slaba. Edino nado stavljajo na povečani konzum sladkorja. Po znanem evropskem statistiku F. O. Lichtu znaša letošnja površina sladkorne pese v Evropi 2,049.000 ha napram 2 milijona 78.000 ha v minulemu letu. Tudi stanje dobro.

sladkorne pese je dosedaj povsod zelo g Izgledi letine češpelj v Srbiji in Bosni so precej povoljni. Računa se na dobro srednjo letino.

g Hmeljska letina. Muha aphís se je prikazala tudi v naših hmeljskih nasadih. Škropimo takoj s tobačnim izvlečkom ali z obaro kvasija lesa ali s petrolejsko emulzijo. Tudi hmeljska stenica se pojavlja.

Obleke

kupite najugodnejše pri

JOS. ROJINA v LJUBLJANI.

Krasne CEFIRJE in PANAMA za srajce in bluze, meter po . Din 12.50
Lepe in močne KAMBRIKE in pisano KOTENINO, meter po Din 12.50
Močno belo kotenino, meter po Din 12.50
SRAJCE za moške vseh števil iz belega in pis. blaga, že za Din 32.
najboljše SRAJCE po Din 45.
Močne SPONDJE HLAČE iz rujave kotenine ali pisanega gradla, po Din 32.
Močno pavolnato PLATNO za rjuhe brez šiva Din 30.
Dvojno širok temnomoder lister meter po Din 52.
OSTANKE krasnih ŠTOFOV za moške in ženske po skoro polovični ceni razpošilja

»TEKSTILBAZAR«

Ljubljana — Krekov trg 10-1.

(nasproti »Mestnega doma«.)

Pišite po ceniki!

GOSPODINJA

Vrtnarstvo.

Španski poper ali paprika. Njen pravi dom je tudi južna Amerika. Kot hčerka toplega južnega solca potrebuje veliko toplote, zato ji je preskrbeti prostor, kamor solnce upira svoje žarke. Iz tople grede jo presadimo na prosto koncem meseca majnika in junija v zrahljano dobro pognojeno zemljo. Kakor paradižnik zahteva veliko mokrote, zato je treba dobro zamakati. Treba je tudi okopati, opleti in osuti. V kuhinji se rabi sveža in posušena kot pridevek nekaterim jedem, ki jih osveži, poostri in napravi okusne. Pri nas se goji bolj malo. Na Španskem, Grškem in Ogrskem pa jo pridelujejo v veliki množini. Nedozoreli plodovi so zeleni, dozoreli pa rdeči. Po obliki je paputka podobna srednje debeli podolgasti hruški. Paprike je več vrst. Najbolj znane so: kitajska oglata in španska oglata.

Hi kuhinjskim dišavnicam spada tudi še bazilika, ki zelo močno diši in zraste presajena v košat šop. Doma je v Indiji. Zahteva solnčno lego in dobro zrahljano zemljo. Presajamo jo 30 cm narazen. Radi prijetnega duha jo privedamo različnim obaram, omakam in divjačini. Rabimo svežo in posušeno. Kakor hitro se pokaže cvetje, rastlino porožemo in posušimo. Nekaj vrhov pustimo, da dozori seme, ki ga spravimo za spomladansko setev.

Zdravje.

Bramorjev in škrofeljnov je največkrat krivo vlažno zidovje. Otrokovo telesce je občutljivo in vleče vse strupene pare iz zidu in zraka nase; telesce hira, na vratu se delajo bezgavke (zasedenine), pride tudi do gnojnih bul. Tak otrok dobi rad jekliko, ko odraste, če sploh odraste. Škrofeljnastega otroka imej kolikor mogoče na solncu in v travi, koplji ga v čreslovi ali v smrekovi kopolji ali v orehovi (iz orehovega listja). Čaj iz orehovega listja je izborno zdravilo za škrofeljnost. V Romuniji kuhajo tudi orehove lupine. Najprej jih namočijo kakor fižol in odlijejo vodo, potem kuhajo z drugo vodo pol ure. Najbolj važno za otroka je, da dobiva dovolj in dobrega mleka, presno maslo in zmetka s črnim kruhom; med in jajca so hrana zanj. Ribje olje je znano zdravilo za škrofeljnaste in slabotne, samo če ga prenese želodček. Kneip priporoča želodovo kavo. Prave kave pa ne sme otrok nikdar dobiti in še bolj mu škodi tista preljuba cikorijska luža.

Mušice mi letajo pred očmi. Tako toži marsikdo in si išče pomoči. Te črne neprijazne pike, ki nam plešejo pred očmi, so resno svarilo, ki nam pove, da je opešano telo in da so utrujene oči. Treba je pustiti naporno delo, pisanje, šivanje, branje in podobno. Treba si je okrepiti telo s hojo na prostem, oči z gledanjem na zelene trate in hribe, uživati med ali ječmenov slad, mleko, kopati se in gnesti ude (maskirati).

Navadno zginejo mušice, ko se okrepi telo.

Na vsak način pa je treba k zdravniku, da pove, kaj je z očmi. Mogoče je treba očal. In teh nikar ne kupovati kar tako, da si ne pokvariš oči še bolj. Opešane oči moraj varovati. Ne beri nikdar na solncu, to je huje kakor mrak. Ne umivaj si vročih oči z premrzlo vodo, ne takoj zjutraj, ko vstaneš. Varuj oči prepiha, posebno na vlaku. Mlad človek je visel ves čas voznje iz okna; ko je prišel na svoje mesto, je bil skoro oslepel. Mlado dekletko je bralo v solncu in je izgubilo svoj vid. Jako slabo je za oči, če je nam nasproti zid, na katerega sije solnce, kar se dogaja v mestih in imajo navadno mestni ljudje dosti slabše oči kakor na kmetih živčiči.

Župnik Kneip nasvetuje, da si umivamo opešane oči z gomilčnim ali kumininim čajem. Mlačno. Namочи rožmarin v žganju in namaži zvečer žile na sencih in za ušesom. Glej, da imaš dovolj spanja in redno prebavo.

Oči žgo in so rosne. Kani v kupico vode 20 kapljic melisane ali arničine tinkture in izperi si oči. Namaži veke in sence z medom. Umivanje s trtno vodo je staro zdravilo za pekoče oči. Gnojne oči izpiraj z mlekom ali z žajbeljevim čajem z medom. Na oči stavijo obkladke telečjega mesa ali jeter, kar pa lahko škoduje. Neka gospa je dala svoji hčeri tak obkladek, pa so oči močno zatekle, morala je k zdravniku, ki je rekel, da se je zastrupilo oko. Ljudje mažejo radi bolne oči s tem in onim mazilom, pa ni eno in isto mazilo za vsako oko; vprav pri očesu ne smemo pozabiti, da je »nič« najboljša za oči. Najbolje je odvajanje vročine iz glave. Zato je bilo včasih domače zdravilo smolnat obliž na hrbet in medena pijača. (Dve žlici medu prevreči na 1/2 litra kropa.) Tudi mokre nogavice potegnejo vročino iz glave. Zdravniki zdravijo bolne oči tudi s kopeli in polivi. Vselej je bolno oko znak, da ni kaj prav v telesu in zaman si boš mazal oči, če si ne okrepiš telesa. Velik škodljivec oči je tobak.

Nahod odpraviš, ako vsake tri ure nosiš slano vodo.

Za opekline v ustih in grlu zelo priporočajo počasno uživanje sladke smetane.

Bolezni v vratu ponekod odpravljajo s priprostim sredstvom, da grgrajo slano vodo. Isto sredstvo je priporočljivo tudi zoper tako zvani suhi kašelji. Slana voda se pripravi: 1 žlica čiste kuhinjske soli je treba raztopiti v polovici kozarca vode, dobro, če je mlačna, ker se raje stopi in potem grgrati trikrat na dan. Pri lažjih slučajih vnetja v vratu naj se grgra pogosteje in ne tako močno razstopino (1 žlica na 1 kozarec).

Kuhinja.

PENASTA TORTA.

Mešaj 10 dkg sadkorja, s štirimi rumenjaki (pol ure), prideni sneg 8 beljakov in 12 dkg moke. To deni v velik namazan

tortni model, ki si ga potresla z moko, ter peci torto v pečici pol ure. Ko se torta ohladi, nadevaj po vrhu s sledečo nadevo: napravi sneg treh beljakov, prideni 9 dkg stolčnega sladkorja, dobro zmešaj in nadevaj po torti, ki si jo poprej namazala z dušenimi jabolki ali z mezo. Postavi torto še za 10 minut v pečico, da se pena nekoliko zarumeni. To torto daš lahko gorko ali mrzlo na mizo. Preden daš torto v pečico, zaznamuj z nitjo kose, v kakršne jo misliš razrezati. Napisala sem to torto radi tega, da lahko porabiš 2 beljaka od šarkeljna in enega od torte.

PRAŽEN KROMPIR.

Opran cel krompir skuhaj in oluplji. V kozi pa razgrej masti in zarumeni v nje par koscev čebule, ko se čebula zarumeni prideni na listke zrezan krompir, ga osoli in pokrij. Parkrat ga premešaj, potem ga pa pusti, da napravi na dnu skorjo. (Krompir hitro opravi, ker prestan ni dober.)

JAJČNI REZANCI V JUHO.

Ubij v loncu eno jajce, osoli ga, prilij četrt litra mrzlega mleka in 18 dkg moke, razravnaj to mešanje v široko plitvo ponev, v kateri si razgrela za žlico masti, ga hitro speci najprej na eni in potem, ko si ga ohnila, še po drugi strani. Vsako palačinko zvij kakor štruklje in zveži kakor rezance. Stresi te rezance v skledo in nalij čiste juhe ter postavi takoj na mizo. V juho stresi tudi eno žlico drobno zrezanega drobnjaka.

DROBNJAKOVA POLIVKA, MRZLA.

Skuhaj v trdo dve jajci, kuhani oluplji in sesekljaj; sesekljani jajci stresi v skledo, jih osoli, prideni par žlic kisa in olja, dve polni žlici belih krušnih drobtin in dve žlici drobno zrezanega drobnjaka. Vse dobro premešaj in postavi k mesu na mizo.

KROMPIRJEVA POTICA.

Opluji krompir, operi ga in prereži tes polovico, skuhaj in osoli; kuhanega odcedi in s kahalnico ali tolkačem dobro stlači. Razbeli v kozi, v kateri misliš potico pečiti, nekoliko masti in v vročo stresi stlačen krompir, postavi ga za 10 do 15 minut v pečico, da se nekoliko zapeče. (Preden krompir streseš v kozo, ga v loncu nekoličkopolj z vročo mastjo ali z ocvirkoi.)

Solata.

Nimamo prijetnejše in osvežujočije prikuhe h gorkim in mrzlim jedilom kakor je dobro pripravljena solata. Vsaka gospodinja je že gotovo opazila, da je njeni družini z naraščajočo pomladno vročino zalet pojemati tek pri jedi, da pa se veselje za jed takoj poveča, ko pride sveža, zelena ali mešana solata na mizo. To ima pa tudi svoj vzrok! Solata kot jed sama zase, ali kot prikuha, napravi kosilo ali večerjo okusnejšo. A ne samo to; solata pospešuje tudi prebavo in izmenjavo hranil. Vsaka solata — zelena glavičarica, špargelni, kumare itd. — vrši važno nalogo dijete (pre-

Kamgarn in modni ševijot za moške obleke. Velika izbira. Nizke cene.

R. Miklauc, Ljubljana

arane) na prej omenjeni način. Drugič uva-
ta solata s svojo zabelo v telo svežo in do-
bro oljnato maščobo, ki je telesu prav po-
sebno prikladna. Iz tega vzroka tudi prav
posebno priporočajo solato kot večerno jed.
— Tretja prav posebna korist solate v pre-
nani pa obstoji v tem, da vsebuje solata
razne soli, ki so telesu prav posebno po-
rebne pri sestavljanju krvi. — Gospodinja,
ki hoče svojo družino zdravo ohraniti, pri-

naša pogosto solato na mizo. Solata (gla-
vičarica, berivka, endivija) naj se prvič že,
nestrebljena, dobro opere in tik pred po-
rabo strebi. Zabele (olja in jesiha) rabi so-
lata precej, še več pa kumare. Ker pa ta
zabela zaleže za mast, naj se je gospodinji
ne zdi škoda. Ne dajaj pa solate samo za
poskušnjo na mizo! Zlasti kot samostojna
jed, s krompirjem mešana, je posebno do-
bra in vsa družina rada seže po nji. Odrasli

in otroci naj dobivajo v pomladnem in let-
nem času vsak dan gotovo množino solate
in kmalu se pokažejo rdeča lica in vedre,
žareče oči. Saj smo vso zimo zajemali kis-
lino (zelje in repo); zato se ni čuditi, če
spomladi komaj čakamo zelenil prikuh, v
prvi vrsti solate, ki poleg prijetnega hladu
nudi s svojo primerno kislino prav dobro
sredstvo zoper vedno bolj naraščajočo žejo.

Dr. Ivan Pregelj:

Deva zmagovita.

Povest iz naših dni.

(Dalje.)

9. Samo slučaj. Pa utegne biti pomemben.

Jeranova Ana se je vrnila od popoldanske ne-
deljske pobožnosti hitro domov. Imela je opravke.
Pisati je morala pismo. Že v ponedeljek prednjega
tedna ji je pisala draga prijateljica z Osoj, kjer je
bila doma na bogati kmetiji kot edinica. Tončka ji je
bilo ime. Imela je ženina, o katerem je že nekajkrat
pisala Ani. Tisto pismo pa, ki ga je zadnje dni pre-
jela Ana od Tončke, je bilo nekaj nepričakovane-
ga, da je Ana osupnila in ni sprva sploh niti umela, kaj
hoče Tončka. Dekle se je bilo čez noč premislila in
rekla, da se ne mara močiti. Oče je menil, da je vse
le kakšna muha, Tončkini materi pa se je kmalu po-
svitalo iz pogovorov s hčerjo, da hči misli resno. Ume-
la je pa nista ne oče ne mati in prav razodeti se jima
ni znala. Prišlo je zato do grde zamere z ženinovimi
ljudmi, jeziki so v treh farah vlekli dekle in fanta
čez zobe, Tončka je skoraj zbolela zaradi razburjenja.
A vsaka beseda, da ne gre delati norčij, da je treba
nerčijo popraviti, vse je bilo zastoj. Vztrajala je, da
se ne bo možila. Iz te svoje zgodbe se je Tončka delo-
ma razodela prijateljici. Popolnoma se ni hotela ali
znala.

»Ljubila sem Lojzeta«, je pisala, »žal mi ga je;
njegova žena pa ne bom nikoli. Zakaj ne morem biti?
Oh, Tebi, prijateljica, bi vse povedala, a v pismu go-
voriti me je sram. Zato pa skušaj uganiti, kaj je bilo,
četuji bom le malo pisala. Pred štirimi tedni v nede-
ljo popoldne je bilo. Pa sem šla z Lojzetom v krčmo,
kjer sva se zakesnili. In tedaj, saj ni bilo nič bogznaj
kaj grdega, a v pijači je Lojze nekaj rekel. In kar
streslo me je in čuden strah me je obšel. Sprva sem
se skušala umiriti, a bilo mi je še hujše drugi dan,
ko sem premišljala tisto grdo besedo iz pijače, ki člo-
veka tolikokrat takega pokaže, kakor je v resnici, še
določneje sem bila uverjena, da ne smem biti Lojze-
tova, da bi... pa saj ti ne smem in ne vem kako po-
vedati, kaj sem vse prestala in premislila, preden sem
dala fantu slovo in staršem jasno besedo, da se ne
bom možila. Draga moja! Prepričan sem, da je že Bog
kako namenil. Od njega mi je tudi misel, da bi šla v
samostan. A zdaj o tem govoriti si upam le v spoved-
nici, očetu in materi se bojim zaupati. Svetuj mi, pri-
ateljica, potolaži svojo ubogo, vso zmešano Tončko.«
Ana je dobro razbrala iz pisma, kaj je bil skrivnostni
povod, da je bila Tončka odklonila ženina. Njena de-
liška duša, je videla Ana, je zadrževala že ob rahli
nutnji tistega grdega in umazanega, ki ga niti imeno-
vati ni. Silno je Ana pomilovala Tončko, a misliti je
morala nehote sama nase in na Pavleta.

»Snubil bi me,« je čuvstvovala. »Ali ga bi tako
ljubila kakor Tončka Lojza?« »Ne,« je zaključila, »ne
mogla bi. Pa je morda že zdaj bolj pokvarjen kot oni
Lojze, ki morda sam niti ne slutiti, kako si je odtujil
svojo dušo in je znil morda le iz objesti, norčavo za
drugimi neumitimi usti.

Še je zato trpela Ana:

»Kaj naj pišem, kaj naj svetujem prijateljici Ton-
čki? Če hočem po sebi, ali smem reči, da ni prav na-
redila, da je preveč natančna, da je v življenju vpra-
šanje glede tega, kaj se fantu spregleda, vse drugo ka-
kor kaj je prava dekliska poštenost. Ali smem reči,
da bi jaz mogla ljubiti moža, ki ni bil neomadeževan,
ko me je vzel? Moj Bog, a kako naj jo sicer potola-
žim, če ji ne smem drugega pisati, nego da je prav na-
redila?«

Ko je Ana trezno premislila, je pisala:

»Tončka, s Teboj žalujem in prosim Boga, naj Ti
da svoje tolažbe in pravo pamet, kaj Ti je storiti. Sve-
tovati Ti morem le eno: stori, kar storiš, v soglasju
svoje vesti z učečo in modro besedo božjega namest-
nika v spovednici. Premisli pa, ali nisi delala s svojim
življensko-vajnim korakom komu krivice. Zakaj ena
storjena krivica bolj boli nego deset prestanih. Če pa
meniš, da si bila, kar si storila, svoji vesti dolžna —
Bog s Teboj, Tončka! — tedaj je bil tisti glas od Boga
in vrata peklena, ne pesem ne kletev ne grožnja
naj Ti ga ne pregluše.«

Ali je zaprla pismo. Tedaj sta vstopila njen brat
in Štefan. Vstala jima je veselo naproti, postregla jima
s kislim mlekom in rženim kruhom, prav vse po do-
mače. Pogovor se jim je vnel o bližnjem shodu na
Brezjah in pomenkovali so se o poročilih pripravjal-
nega odbora, ki je obetal, da bo shod čudno sijajen.

»Kar nič ne se bom preveč veselila, da se kaj ne
pokvari,« je rekla Ana.

»Kaj naj se neki pokvari?« je vprašal brat neje-
voljno, da je bilo vidno, kako tudi on že nestrpno
trpi, da bi že bilo slavje tu.

»Kar pripravljamo, to bo,« je rekel Štefan, »to
stoji in bati se nam ni ničesar. Najhujše bi bilo, če bi
dež pral. Pa upajmo no, pa molimo, da bo solnce.«

»Da, solnce,« je prikimal Anin brat, Peter. Šte-
fan se je razvnel:

»Taki naši veliki shodi so naša žetev. Tu vidimo,
kaj smo, koliko znamo in kaj moremo. Pa tudi dnovi
naše setve so naše misli v še številnejše čete in lju-
bezen naših ljudi do nas, objemlje one, ki prej niso
hoteli videti, pridobiva mlačne.

»In krepi odpor,« je vzkliknil Peter.

»Ne,« je pribil Štefan, »krepi ga ne, to bi sploh
bilo nenaravno. Seveda, zavidljivci so živahnejši. A ta
njih živahnost je zgolj zavist in srd. Ljubezen pa bo
močnejša ko srd.«

»Hvala, Štefan,« je vzkliknila Ana, »to si lepo po-
vedal.« Rahla rdečica je zalila fantu obraz. Ona pa je
rekla:

»Lepo je res, da nas je vedno več. Da bi le bili
vsi naši dobri.« »Da,« je rekel Štefan, »dobro bi bilo.
Pa to je. Za tem šele stremimo. Saj naša organizacija
ni sama sebi namen. Iz nje moramo rasti k popolnosti.
Zato moramo biti šibkejšim med seboj prizanesljivi.
Z zgleodom, pa tudi z grajo, če jo je kdo zaslužil.«

»Naši v Podgorju so vsi dobri,« je dejal nekam
bahaško Peter.

»Vsi?« je zategnila sestra.

»No, pa ga povej, ki ni,« je menil trpko brat.

»Ne bom sodila,« je odvrnila sestra proti Štefanu,
»opozoriti pa ga je le treba. Pavle je tak, da boš vedel
Peter, ki je graje zaslužil.« »Pavle?« se je zasmejal

Razno.

Prebivalstvo Zedinje-
nih držav znaša že nad
114 milijonov.

8 stolpa je skočila na
tla neka ženaka v Strass-
burgu in sicer s stolpa
glavne cerkve. Bila je ta-
koj mrtva. To je letos že
dvanajsti slučaj takega
samomora v Strassburgu.

Cene na Angleškem.
Angleško delavsko mini-
strstvo javlja, da so bile
življenske potrebščine, ob-
leka itd. 1. aprila letos za
75 odstotkov višje kakor
pa 1. julija 1914, ko se je
vojska začela. Pri nase so
pa še vse druge zrasle.

Stotnije za pobijanje
volkov. V deželi Karelji
na Ruskem so se pojavila
močna krčela volkov; vdr-
la so v vasi, morila go-
vedo, konje in pse ter na-
pravila veliko škodo. Or-
ganizirali so vojaštvo pro-
ti njimi, oddelki so se
imenovali stotnije za po-
bijanje volkov. Vojski so
bili opremljeni tudi s stru-
penimi plini in je to prvi
slučaj, da je najstrašnejše
orožje modernega časa
tudi za nekaj koristnega
dobro in se ne uporablja
samo za pobijanje ljudi.

Največji kino sveta.
Neka ameriška družba je
kupila v New Yorku zeml-
jišče na katerem bo po-
stavila 29 nadstropij vi-
soko poslopje. Stroški za
zemljišče in za zgradbo
znašajo 18 in pol milijo-
nov dolarjev. V hiši bo
kino ki bo imel prostora
za 4000 gledalcev. Takega
kina ni nikjer drugod na
svetu.

Olajševalna okolnost.
Sodnik vpraša obtoženca,
če mu more navesti še
kakšno olajševalno okol-
nost. »O ja, gospod sod-
nik,« reče obtoženec, »pro-
sim Vas, da upoštevate
mladost in neizkušenost
mojega zagovornika.«

Pri zdravniku. Zdrav-
nik: »Če boste drugače
živehi, kakor ste dosedaj,
boste dosegli visoko sta-
rost. Če boste pa še kar
naprej pih, ste v dveh
letih mrtvi. Kaj boste to-
rej sedaj naredili?« Bol-
nik: »K drugemu zdrav-
niku bom šel.«

Največji časopis sveta.
Ameriški časopis New
York Times je izšel zad-
njš v 535.000 izvodih;
vsak izvod je imel 192
strani, starih velikih, ka-

GOSPODINJA

Vrtnarstvo.

Španski poper ali paprika. Njen pravi dom je tudi južna Amerika. Kot hčerka toplega južnega solnca potrebuje veliko toplote, zato ji je preskrbeti prostor, kamor solnce upira svoje žarke. Iz tople grede jo presadimo na prosto koncem meseca majnika in junija v zrahljano dobro pognojeno zemljo. Kakor paradiznik zahteva veliko mokrote, zato je treba dobro zamakati. Treba je tudi okopati, opleti in osuti. V kuhinji se rabi sveža in posušena kot pridevek nekaterim jedem, ki jih osveži, poostri in napravi okusne. Pri nas se goji bolj malo. Na Španskem, Grškem in Ogrskem pa jo pridelujejo v veliki množini. Nedozoreli plodovi so zeleni, dozoreli pa rdeči. Po obliki je paputka podobna srednje debeli podolgasti hruški. Paprike je več vrst. Najbolj znane so: kitajska oglata in španska oglata.

H kuhinjskim dišavnicam spada tudi še bazilika, ki zelo močno diši in zraste presajena v košat šop. Doma je v Indiji. Zahteva solnčno lego in dobro zrahljano zemljo. Presajamo jo 30 cm narazen. Radi prijetnega duha jo privedamo različnim obaram, omakam in divjačini. Rabimo svežo in posušeno. Kakor hitro se pokaže cvetje, rastlino porožemo in posušimo. Nekaj vrhov pustimo, da dozori seme, ki ga spravimo za spomladansko setev.

Zdravje.

Bramorjev in škrofeljnov je največkrat krivo vlažno zidovje. Otrokovo telesce je občutljivo in vleče vse strupene pare iz zidu in zraka nase; telesce hira, na vratu se delajo bezgavke (zasedenine), pride tudi do gnojnih bul. Tak otrok dobi rad jeličko, ko odraste, če sploh odraste. Škrofeljnastega otroka imej kolikor mogoče na solncu in v travi, koplji ga v čreslovi ali v smrekovi kopelji ali v orehovi (iz orehovega listja). Čaj iz orehovega listja je izborno zdravilo za škrofeljne. V Romuniji kuhajo tudi orehove lupine. Najprej jih namočijo kakor fižol in odlijejo vodo, potem kuhajo z drugo vodo pol ure. Najbolj važno za otroka je, da dobiva dovolj in dobrega mleka, presno maslo in zmetka s črnim kruhom; med in jajca so hrana zanj. Ribje olje je znano zdravilo za škrofeljnaste in slabotne, samo če ga prenese želodček. Kneip priporoča želodovo kavo. Prave kave pa ne sme otrok nikdar dobiti in še bolj mu škodi tista preljuba cikorijska luža.

Mušice mi letajo pred očmi. Tako toži marsikdo in si išče pomoči. Te črne neprijazne pike, ki nam plešejo pred očmi, so resno svarilo, ki nam pove, da je opešano telo in da so utrujene oči. Treba je pustiti naporno delo, pisanje, šivanje, branje in podobno. Treba si je okrepiti telo s hojo na prostem, oči z gledanjem na zelene trate in hribe, živati med ali ječmenov slad, mleko, kopati se in gnesti ude (maskirati).

Navadno zginejo mušice, ko se okrepi telo.

Na vsak način pa je treba k zdravniku, da pove, kaj je z očmi. Mogoče je treba očal. In teh nikar ne kupovati kar tako, da si ne pokvariš oči še bolj. Opešane oči moraj varovati. Ne beri nikdar na solncu, to je huje kakor mrak. Ne umivaj si vročih oči z premrzlo vodo, ne takoj zjutraj, ko vstaneš. Varuj oči prepriha, posebno na vlaku. Mlad človek je visel ves čas vožnje iz okna; ko je prišel na svoje mesto, je bil skoro oslepel. Mlado dekle je bralo v solncu in je izgubilo svoj vid. Jako slabo je za oči, če je nam nasproti zid, na katerega sije solnce, kar se dogaja v mestih in imajo navadno mestni ljudje dosti slabše oči kakor na kmetih živeči.

Župnik Kneip nasvetuje, da si umivamo opešane oči z gomilčnim ali kuminim čajem. Mlačno. Namочи rožmarin v žganju in namaži zvečer žile na sencih in za ušesom. Glej, da imaš dovolj spanja in redno prebavo.

Oči žgo in so rosne. Kani v kupico vode 20 kapljic melisine ali arničine tinkture in izperi si oči. Namaži veke in sence z medom. Umivanje s trtno vodo je staro zdravilo za pekoče oči. Gnojne oči izpiraj z mlekom ali z žajbeljevim čajem z medom. Na oči stavijo obkladke telečjega mesa ali jeter, kar pa lahko škoduje. Neka gospa je dala svoji hčerki tak obkladek, pa so oči močno zatekle, morala je k zdravniku, ki je rekel, da se je zastrupilo oko. Ljudje mažejo radi bolne oči s tem in onim mazilom, pa ni eno in isto mazilo za vsako oko; vprav pri očesu ne smemo pozabiti, da je »nič« najboljša za oči. Najbolje je odvajanje vročine iz glave. Zato je bilo včasih domače zdravilo smolnat obliž na hrbet in medena pijača. (Dve žlici medu prevreti na ½ litra kropa.) Tudi mokre nogavice potegnejo vročino iz glave. Zdravniki zdravijo bolne oči tudi s kopeli in polivi. Vselej je bolno oko znak, da ni kaj prav v telesu in zaman si boš mazal oči, če si ne okrepiš telesa. Velik škodljivec oči je tobak.

Nahod odpraviš, ako vsake tri ure nosiš slajš slano vodo.

Za opekline v ustih in grlu zelo priporočajo počasno uživanje sladke smetane.

Bolezni v vratu ponekod odpravljajo s priprostostim sredstvom, da grgrajo slano vodo. Isto sredstvo je priporočljivo tudi zoper tako zvani suhi kašelj. Slana voda se pripravi: 1 žlico čiste kuhinjske soli je treba raztopiti v polovici kozarca vode, dobro, če je mlačna, ker se raje stopi in potem grgrati trikrat na dan. Pri lažjih slučajih vnetja v vratu naj se grgra pogosteje in ne tako močno razstopino (1 žlica na 1 kozarec).

Kuhinja.

PENASTA TORTA.

Mešaj 10 dkg sadkorja, s štirimi rumenjaki (pol ure), prideni sneg 8 beljakov in 12 dkg moke. To deni v velik namazan

tortni model, ki si ga potresla z moko, ter peci torto v pečici pol ure. Ko se torta ohladi, nadevaj po vrhu s sledečo nadevo: napravi sneg treh beljakov, prideni 9 dkg stolčnega sladkorja, dobro zmešaj in nadevaj po torti, ki si jo poprej namazala z dušenimi jabolki ali z mezgo. Postavi torto še za 10 minut v pečico, da se pena nekoliko zarumeni. To torto daš lahko gorko ali mrzlo na mizo. Preden daš torto v pečico, zaznamuj z nitjo kose, v kakršne jo misliš razrezati. Napisala sem to torto radi tega, da lahko porabiš 2 beljaka od šarkeljna in enega od torte.

PRAZEN KROMPIR.

Opran cel krompir skuhaj in olup. V kozi pa razgrej masti in zarumeni v njej par koscev čebule, ko se čebula zarumeni prideni na listke zrezan krompir, ga osoli in pokrij. Parkrat ga premešaj, potem ga pa pusti, da napravi na dnu skorjo. (Krompir hitro opravi, ker prestan ni dober.)

JAJČNI REZANCI V JUHO.

Ubij v loncu eno jajce, osoli ga, prilij četrt litra mrzlega mleka in 18 dkg moke, razravnaj to mešanje v široko plitvo ponov, v kateri si razgrela za žlico masti, ga hitro specij najprej na eni in potem, ko si ga obrnila, še po drugi strani. Vsako palačinko zvij kakor štruklje in zveži kakor rezance. Stresi te rezance v skledo in nalij čiste juhe ter postavi takoj na mizo. V juho stresi tudi eno žlico drobno zrezanega drobnjaka.

DROBNJAKOVA POLIVKA, MRZLA.

Skuhaj v trdo dve jajci, kuhani olup in sesekljaj; sesekljani jajci stresi v skledo, jih osoli, prideni par žlic kisa in olja, dve polni žlici belih krušnih drobtin in dve žlici drobno zrezanega drobnjaka. Vse dobro premešaj in postavi k mesu na mizo.

KROMPIRJEVA POTICA.

O olup krompir, operi ga in prereži čez polovico, skuhaj in osoli; kuhanega ocedi in s kuhlalnico ali tolkačem dobro stlači. Razbela v kozli, v kateri misliš potico pečti, nekoliko masti in v vročo stresi stlačen krompir, postavi ga za 10 do 15 minut v pečico, da se nekoliko zapeče. (Preden krompir streseš v kozo, ga v loncu nekoliko polij z vročo mastjo ali z ocvirkli.)

Solata.

Nimamo prijetnejše in osvežujočejše prikuhe h gorkim in mrzlim jedilom kakor je dobro pripravljena solata. Vsaka gospodinja je že gotovo opazila, da je njeni družini z naraščajočo pomladno vročino začel pojmati tek pri jedi, da pa se veselje za jed takoj poveča, ko pride sveža, zelena ali mešana solata na mizo. To ima pa tudi svoj vzrok! Solata kot jed sama zase, ali kot prikuha, napravi kosilo ali večerjo okusnejšo. A ne samo to; solata pospešuje tudi prebavo in izmenjavo hranil. Vsaka solata — zelena glavičarica, špargelni, kumare itd. — vrši važno nalogo dijete (pre-

Kamgarn in modni ševljot za moške obleke
Velika izbira. Nizko cen
R. Miktauc, Ljubljana

arane) na prej omenjeni način. Drugič uva-ja solata s svojo zabelo v telo svežo in do-bro oljnato masčobo, ki je telesu prav po-sebno prikladna. Iz tega vzroka tudi prav posebno priporočajo solato kot večerno jed. — Tretja prav posebna korist solate v pre-hrani pa obstoji v tem, da vsebuje solata razne soli, ki so telesu prav posebno po-trebne pri sestavljanju krvi. — Gospodinja, ki hoče svojo družino zdravo ohraniti, pri-

naša pogosto solato na mizo. Solata (gla- vičarica, berivka, endivija) naj se prvič že, nestrebljena, dobro opere in tik pred po-rabo strebi. Zabele (olja in jesiha) rabi so-lata precej, še več pa kumare. Ker pa ta zabela zaleže za mast, naj se je gospodinja ne zdi škoda. Ne dajaj pa solate samo za poskušnjo na mizo! Zlasti kot samostojna jed, s krompirjem mešana, je posebno do-bra in vsa družina rada seže po nji. Odrasli

in otroci naj dobivajo v pomladnem in let-nem času vsak dan gotovo množino solate in kmalu se pokažejo rdeča lica in vedre, žareče oči. Saj smo vso zimo zajemali kis-lino (zelje in repo); zato se ni čuditi, če spomladi komaj čakamo zelenil prikuh, v prvi vrsti solate, ki poleg prijetnega hladu nudi s svojo primerno kislino prav dobro sredstvo zoper vedno bolj naraščajočo žejo.

Dr. Ivan Pregelj:

Deva zmagovita.

Povest iz naših dni.

(Dalje.)

9. Samo slučaj. Pa utegne biti pomemben.

Jeranova Ana se je vrnila od popoldanske ne-deljske pobožnosti hitro domov. Imela je opravek. Pisati je morala pismo. Ze v ponedeljek prednjega tedna ji je pisala draga prijateljica z Osoj, kjer je bila doma na bogati kmetiji kot edinica. Tončka ji je bilo ime. Imela je ženina, o katerem je že nekajkrat pisala Ani. Tisto pismo pa, ki ga je zadnje dni pre-jele Ana od Tončke, je bilo nekaj nepričakovanega, da je Ana osupnila in ni sprva sploh niti umela, kaj hoče Tončka. Dekle se je bilo čez noč premislila in rekla, da se ne mara močiti. Oče je menil, da je vse le kakšna muha, Tončkini materi pa se je kmalu po-svitalo iz pogovorov s hčerjo, da hči misli resno. Ume-la je pa nista ne oče ne mati in prav razodeti se jima ni znala. Prišlo je zato do grde zamere z ženinovimi ljudmi, jeziki so v treh farah vlekli dekle in fanta čez zobe, Tončka je skoraj zbolela zaradi razburjenja. A vaaka beseda, da ne gre delati norčij, da je treba norčijo popraviti, vse je bilo zastoj. Vztrajala je, da se ne bo močila. Iz te svoje zgodbe se je Tončka delo-ma razodela prijateljici. Popolnoma se ni hotela ali mala.

»Ljubila sem Lojzeta«, je pisala, »žal mi ga je; njegova žena pa ne bom nikoli. Zakaj ne morem biti? Oh, Tebi, prijateljica, bi vse povedala, a v pismu go-ovoriti me je sram. Zato pa skušaj uganiti, kaj je bilo, četudi bom le malo pisala. Pred štirimi tedni v nede-ldjo popoldne je bilo. Pa sem šla z Lojzetom v krčmo, kjer sva se zakesnila. In tedaj, saj ni bilo nič bogznaj kaj grdega, a v pijači je Lojze nekaj rekel. In kar streslo me je in čuden strah me je obšel. Sprva sem se skušala umiriti, a bilo mi je še hujše drugi dan, ko sem premišljala tisto grdo besedo iz pijače, ki člo-veka tolikokrat takega pokaže, kakor je v resnici, še določeneje sem bila uverjena, da ne smem biti Lojze-tova, da bi... pa saj ti ne smem in ne vem kako po-vedati, kaj sem vse prestala in premislila, preden sem dala fantu slovo in staršem jasno besedo, da se ne bom močila. Draga moja! Prepričan sem, da je že Bog tako namenil. Od njeja mi je tudi misel, da bi šla v samostan. A zdaj o tem govoriti si upam le v spoved-nici, očetu in materi se bojim zaupati. Svetuj mi, pri-ateljica, potolaži svojo ubogo, vso zmešano Tončko.« Ana je dobro razbrala iz pisma, kaj je bil skrivnostni povod, da je bila Tončka odklonila ženina. Njena de-viška duša, je videla Ana, je zadrževala že ob rahli bližnji tistega grdega in umazanega, ki ga niti imeno-vati ni. Silno je Ana pomilovala Tončko, a misliti je morala nehoti sama nase in na Pavleta.

»Snubil bi me,« je čustvovala. »Ali ga bi tako ljubila kakor Tončka Lojza?« »Ne,« je zaključila, »ne mogla bi. Pa je morda že zdaj bolj pokarjen kot oni Lojze, ki morda sam niti ne slutiti, kako si je odtujil blato dušo in je zini morda le iz objesti, norčavo za drugimi neumitimi usti.

Še je zato trpela Ana:

»Kaj naj pišem, kaj naj svetujem prijateljici Ton-čki? Če hočem po sebi, ali smem reči, da ni prav na-redila, da je preveč natančna, da je v življenju vprašanje glede tega, kaj se fantu spregleda, vse drugo ka-kor kaj je prava dekliska poštenost. Ali smem reči, da bi jaz mogla ljubiti moža, ki ni bil neomadeževan, ko me je vzel? Moj Bog, a kako naj jo sicer potola-žim, če ji ne smem drugega pisati, nego da je prav na-redila?«

Ko je Ana trezno premislila, je pisala:

»Tončka, s Teboj žalujem in prosim Boga, naj Ti da svoje tolažbe in pravo pamet, kaj Ti je storiti. Sve-tovati Ti morem le eno: stori, kar storiš, v soglasju svoje vesti z učečo in modro besedo božjega namest-nika v spovednici. Premisli pa, ali nisi delala s svojim življenjsko-vážnim korakom komu krivice. Zakaj ena storjena krivica bolj boli nego deset prestanih. Če pa meniš, da si bila, kar si storila, svoji vesti dolžna — Bog s Teboj, Tončka! — tedaj je bil tisti glas od Boga in vrata peklenska, ne pesem ne kletev ne grožnja naj Ti ga ne pregluše.«

Ali je zaprla pismo. Tedaj sta vstopila njen brat in Štefan. Vstala jima je veselo naproti, postregla jima s kislim mlekom in rženim kruhom, prav vse po do-mače. Pogovor se jim je vnel o bližnjem shodu na Brezjah in pomenkovali so se o poročilih pripravljal-nega odbora, ki je obetal, da bo shod čudno sijajen.

»Kar nič ne se bom preveč veselila, da se kaj ne pokvari,« je rekla Ana.

»Kaj naj se neki pokvari?« je vprašal brat neje-voljno, da je bilo vidno, kako tudi on že nestrpno trpi, da bi že bilo slavlje tu.

»Kar pripravljamo, to bo,« je rekel Štefan, »to stoji in bati se nam ni ničesar. Najhujše bi bilo, če bi dež pral. Pa upajmo no, pa molimo, da bo solnce.«

»Da, solnce,« je prikimal Anin brat, Peter. Šte-fan se je razvnel:

»Taki naši veliki shodi so naša žetev. Tu vidimo, kaj smo, koliko znamo in kaj moremo. Pa tudi dnovi naše setve so naše misli v še številnejše čete in lju-bezen naših ljudi do nas, objemlje one, ki prej niso hoteli videti, pridobiva mlačne.

»In krepi odpor,« je vzkliknil Peter.

»Ne,« je pribil Štefan, »krepi ga ne, to bi sploh bilo nenaravno. Seveda, zavidljivci so živahnejši. A ta njih živahnost je zgolj zavist in srd. Ljubezen pa bo močnejša ko srd.«

»Hvala, Štefan,« je vzkliknila Ana, »to si lepo po-vedal.« Rahla rdečica je zalila fantu obraz. Ona pa je rekla:

»Lepo je res, da nas je vedno več. Da bi le bili vsi naši dobri.« »Da,« je rekel Štefan, »dobro bi bilo. Pa to je. Za tem šele stremimo. Saj naša organizacija ni sama sebi namen. Iz nje moramo rasti k popolnosti. Zato moramo biti šibkejšim med seboj prizanesljivi. Z zgleodom, pa tudi z grajo, če jo je kdo zaslužil.«

»Naši v Podgorju so vsi dobri,« je dejal nekam bahaško Peter.

»Vsi?« je zategnila sestra.

»No, pa ga povej, ki ni,« je menil trpko brat.

»Ne bom sodila,« je odvrnila sestra proti Štefanu, »opozoriti pa ga je le treba. Pavle je tak, da boš vedel Peter, ki je graje zaslužil.« »Pavle?« se je zasmejal

Razno.

Prebivalstvo Zedinje-nih držav znaša že nad 114 milijonov.

8 stolpa je skočila na tla neka ženska v Strass-burgu in sicer s stolpa glavne cerkve. Bila je ta-kaj mrtva. To je letos že dvanajsti slučaj takega samomora v Strassburgu.

Cene na Angleškem. Angleško delavsko mini-strstvo javlja, da so bile življenske potrebe, ob-leka itd. 1. aprila letos za 75 odstotkov višje kakor pa 1. julija 1914, ko se je vojaka zabela. Pri nas so pa še vse drugače zrasle.

Stotnje za pobijanje volkov. V deželi Karelji na Ruskem so se pojavila močna hrdela volkov; vr-la so v vasi, morila go-vedo, konje in pas ter na-pravila veliko škodo. Or-ganizirali so vojaštvo pro-ti njimi, oddelki so se imenovali »stotnje za po-bijanje volkov«. Vojaki so bili opremljeni tudi s stru-penimi plini in je to prvi slučaj, da je najstrašnejše orožje modernega časa tudi za nekaj koristnega dobro in se ne uporablja samo za pobijanje ljudi.

Največji kino sveta. Neka ameriška družba je kupila v New Yorku zem-ljišče na katerem bo po-slavila 29 nadstropij vi-soko poslopje. Stroški za zemljišče in za zgradbo znašajo 18 in pol milijo-nov dolarjev. V hiši bo kino ki bo imel prostora za 4000 gledalcev. Takega kina ni nikjer drugod na svetu.

Olajševalna okolnost. Sodnik vpraša obtoženca, če mu more navesti še kakšno olajševalno okol-nost. »O ja, gospod sod-nik,« reče obtoženelec, »pro-sim Vas, da upoštevate mladost in neizkušenost mojega zagovornika.«

Pri zdravniku. Zdrav-nik: »Če boste drugače živeli, kakor ste dosedaj, boste dosegli visoko sta-rost. Če boste pa še kar naprej pili, ste v dveh letih mrtvi. Kaj boste to-rej sedaj naredili?« Bol-nik: »K drugemu zdrav-niku bom šel.«

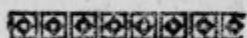
Največji časopis sveta. Ameriški časopis New York Times je izšel zad-njé v 565.000 izvodih; vsak izvod je imel 192 strani, tistih velikih, ka-

kor jih imajo sploh ameriški listi, tehtal je pa dobro poldrugo kilo, vsi izvodni skupaj 875.000 kil.

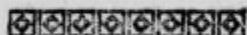
V eni uri 3000 krat reko stisnil je na Velikonočno nedeljo ameriški predsednik Coolidge (izgovori: Kúldžá). Bilo je pa to od devete do desete ure zjutraj, ko se je vršil uradni sprejem. Po prvem tisoču mu je rekel tajnik, naj namesto desnice da rajši levico, ker mu je desnica že začela otekati. Pa mu je rekel, da to ne gre, in da bo podal desnico vsem, ki bodo prišli k sprejemu.

Avtomobil iz aluminija. V Ameriki so napravili avtomobil, ki je čisto ves iz aluminija. Silno je lahek in ga bodo uporabljali pri oseh gorskih vošnjah, za katere so navadno avtomobili pretežki.

Leninov kip. Kakor v Severni Ameriki bodo tudi v Kavkaziji izklesali kip kar iz skale ven. Tam bodo napravili 60 metrov visok kip generala Lee, v Kavkaziji pa osem in pol metra visok kip Lenina, stvaritelja ruskega boljševizma. Iz skale izklesan kip vidiš tudi v Luzernu v Švici, kaže nam umirajočega leva, spominja na zvestobo Svecarjev v francoski revoluciji.

**V vsako hišo
,Domoljuba'!**

Peter. »Glej, glej. To pa že vse nič ni. Sprla sta se morda kaj. Pa da veš. Takihle sporov mi v društvu ne razsojamo. Če kaj prav določenega ne veš očitati Pavlu, ga le nikar ne toži.«

Sestra je v zadregi povsila glavo. Štefan bi bil rad govoril, a ni mogel. Vedel je, da bi znalo pomeniti, kakor da tudi on nepošteno ruje proti Pavlu. Vrhutega pa je bil čudno presenečen, ko je slišal soditi baš Ano. Pa tako strogo, pa Pavleta? »Ali nič ne mara zanj?« se je vprašal.

Anin brat se je bil za trenutek dvignil izza mizo in šel iz sobe. Tedaj je dala Ana bratu Stefanu Tončkino pismo. Prebral je. Tedaj je rekla:

»Zato, da boš vedel, kako mislimo o fantih poštena slovenska dekleta.«

»Morda mislite,« je rekel; in že je videl v njeno dušo in verjel, da bo še to in to odpustila Pavletu, srečnemu Pavletu, ki je slep za ljubezen te sladke, čiste in dobre deklice, »morda! Če ne bo srce močnejše!«

»Pri Vas moških morda,« je rekla.

»Ne, pri Vas,« je odvrnil.

»Bojim se, da bo Pavle odpadel.«

»Reši ga,« je velel Štefan prisrčno.

Strmela je vanj. Ni ga umela. A bil je lep in močen tisti čas. Tako lep, tako močen. Ko mu je o srcu govorila, je bil zatajil svoje srce, da ne bi bil nizkoten, da bi vreden bil časti orlovske in pošten ...

»Pojdimo v društvo,« je velel Peter, ki je tedaj vstopil. Šli so. Še tisti večer je Peter govoril s Pavletom v zmislu tega, kar je čul od sestri. Peter je bil pomirjen ob navidezno veseli Pavletovi besedi, da je vse le malenkostna osebna zadeva med njim in Ano. Pavle pa svojega diplomatskega koraka in uspeha ni mogel biti vesel. Tudi ga ni potolažilo, da bratje skoraj prav nič ne slutijo, kod hodi svoje nelepe poti.

Vest je govorila ... Pavle jo je še poslušal. Le preglušavati jo, se je bil navadil zadnje čase ...

Ana Jeranova je stekla ob dovetih na pošto, da bi oddala pismo za prijateljico Tončko. V uradu je bila stara, silno uslužna in močno kratkovidna poštarica, gospa Amalija.

»Gospa Amalija, pismo sem prinesla,« je pozdravila Ana, »ali ste tako dobri, pa bi mi dali znamko.«

»Ah, Ana!« je vzklíknila poštarica. »Lepo. Ka hočeš? Marko za pismo? Koj, dete, koj. — Pa veš čakaj, to ti moram prej povedati — kaj sem že sanjala? Da, tako je bilo.«

Hitela je pripovedovati neko čudno zmes, ki so bile morda sanje. Sanjati seveda kaj takega je umela samo »gospa« Amalija, ki je bila tudi sicer zelo romantična in je zaradi te romantike včasih celo lagala n. pr. da je Tavčar napisal na njeno ime in njeno osobo — v mlajših letih seveda, — tisto žalostno pismo o gospej Amaliji.

Ani ni bilo preveč prijetno v družbi zgovorne, bolj pomilovanja vredne nego graje si služeče stare samic, ki ni do svojih sivih las prerastla neumne mestne nečimurnosti in rjavela v vaški samoti in trpela v sanjah še vedno za princu ali pa vsaj doktorji, ki bodo lepega dne prišli in jo odrešili kakor zakleto krležično.

»Gospa Amalija,« jo skušala deklica prekiniti zgovorno ženo. »Če ste tako dobri, morda je kaj zame na pošti, da ne bo nosil pismonoša.«

»Zate, dete? Kako neki? Malo ti pišejo. Moj Bog! Jaz bi bila v tvojih letih umrla, če bi bila tako pozabljena. Ampak meni so pisali. Rečem ti, tri pisma vsak dan, včasih še štiri.«

Kljub prepričanju, da ni nobenega pisma za Ano, je vendar brskala v dnevni pošti in govorila venomer. Nenadoma se je sklonila in vzklíknila:

»Ah, glej. Pa je le nekaj zate. Pa možka pisava je to. Ana, dragica, vzemi. Ampak, izpovedala se mi boš, veš. Znam svetovati.«

Ani je zalila rdečica obraz. Možki da ji piše? Plosnila se je in šla. Vsa zmedena je po poti domov odprala pismo, brala: »Srčkana moja Ana, ljubica ...« Začela je bledeti in rdeti ... Potem je pogledala na naslov. Bilo je ime napisano, ki je bilo njeno, a vsa ne. Pismo je bilo namenjeno drugi: Ani Jerajevi. Kratkovidna »gospa« Amalija se je bila zmotila. Ana Jeranova je prišla vsa zmedena domov. Iz pisma Jerajeve je bila šele dobrela, kaj in česa vsega se je morda bala prijateljica Tončka ...

GUGLIELMO MARCONI.

Šele 51 let je Marconi star. Skoraj neverjetno se nam to zdi; saj slišimo njegovo ime od mladih let sem in si ga predstavljamo kot častitljivega starčka. A on je bil slaven že v letih, ko drugi še študirajo.

Rodil se je leta 1874. v Griffone pri Bologni; v Bologni je študiral in poslušal predavanja profesorja Righija o žarjenju elektrike. Zelo so ga zanimali poskusi nemškega profesorja H. Hertz, ki je leta 1888. dokazal, da je med električnimi in svetlobnimi žarki nekaj skupnega. Marconi je poskuse nadaljeval; opiral se je tudi na dela Francoza Branlyja in Rusa Popova. Njegova misel je bila, kako bi s pomočjo električnih valov pošiljal poročila brez žice naprej. Marconi ni odkril novih naravnih zakonov, misel o brezžičnem br-

zojavu je Hertzova. In vendar, koliko bistroumja in koliko najduhovitejšega preudarka je bilo treba, da je s pomočjo že znanih naravnih zakonov uresničil veliko misel. Z neumorno delavnostjo, z roman-sko domišljijo in angleško vztrajnostjo (mati je bila Angležinja) je v razmeroma kratkem času dal svoji iznajdbi praktično podlago in jo je neprestano izboljševal in popravil.

14. maja 1897, šele 23 let je bil takrat star, se mu je prvič posrečilo, da je poslal brezžično znamenje z uspehom naprej; na prav kratko razdaljo seveda. Prva znamenja so bila nerazločna. Drugi dan so opazovalci napeto pričakovali, kaj bo. In res, naenkrat so slišali glasove, nevidno prenošene, razločne in jasne. Štiri leta nato, 1901, je poslal Marconi črko »sc« brez žice že čez Atlantski ocean v Ameriko. In tako je šlo naprej. K brezžičnemu brzojavu je prišel pozneje še brezžični telefon ali radio, kakor danes nakratko rečemo. V juniju letos je sprejel Marconi v Londonu dopisnike raznih časopisov in je napram enemu rekel: »Par tednov že delam nove poskuse. Hočem telefonirati brez žice na največje razdalje, če so pogoji še tako neugodni. Naloga je rešena. Govorili smo že z Avstralijo, ki je na oni strani naše zemlje, in se ni med potjo izgubila nobena be-

sesta. Naš pogovor je pa slišal tudi gospod Thomson v mestu Montreal v Kanadi (Severna Amerika). Treba bo še to urediti, da se valovi ne bodo razpršili na vse strani, temveč jih bomo lahko poslali samo tja, kamor hočemo. To bomo dosegli v najkrajšem času. Velikosti novega napredka si sedem v našem odkritij polnem času ne moremo zadostno predstavljati. Pri brzojavnih poskusih se nam je pa posrečilo, da smo v eni minuti telegrafirali tristo besed.« Električni valovi iz Evrope v Avstralijo so napravili pot 22.000 kilometrov. Pa bo brezžični brzojav imel v svetovnem prometu, v trgovini itd. velikanak pomen, ni treba še posebej poudarjati, to lahko vsak sam premisli. Lepo bo pa res: če bom hotel angleško študirati, bom kar doma brez žice poklical učitelja v Londonu in ga bom tudi videl. Kaj pa hočeš še več!

VELIK KRISTJAN.

Lani je umrl v Parizu general Poeymiran, sloveč vojskovodja, ki so ga njegovi vojaki iz srca ljubili. Bil je tudi blaga duša.

O njem pripovedujejo, da je imel navado, da je razsedlal pred vsako cerkvijsko mimo katere ga je pot prinesla, in je vstopil vanjo, da se pokloni tamkaj Bogu. Nekoč je spremljal nek tovariš, katerega je to početje močno jezilo. Ko je on zapazil, da

Ia. Amerika

se imenuje fina rujava kotenina, izdelana iz najboljšega ameriškega bombaža. — Po trikratnem pranju postane snežno bela. V zalogi pri A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 10.

varišu to ni pogodu, ga vpraša: »Bi li ti no razsedlal kojna, če bi prej jezdil mimo prijateljeve hiše in bi ga šel pozdravit s par besedami?«

»Seveda bil« mu odgovori spremljevalec.

»No vidiš, jaz pa nimam nobenega boljšega prijatelja kot jo ta, ki stanuje v tej hiši« mu odvrne.

Največja izbira

vsakovrstnega sukna in hlačevine za moške obleke
A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 10.

Lahek zaslužek nudi vsakemu na deželi nabiranje in sušenje zdrav. zelišč, cvetja, lubja in korenin katere kupuje v vsaki množini R. LUCKMANN, Ljubljana, Ahaclova cesta 10 (Pongracova baraka) pri šentpeterski cerkvi. — Sedaj rabim tršljikovo lubje, prgačno kožo, srčno moč, lapuhovo perje ter dajem interesentom na zahtevo brezplačna navodila, kakor tudi cenike. 3531

HLODI smrekovi ali jelovi

3 do 7 m dolžine, se kupijo v vsaki množini. — Ponudbe za zdrav in suh les franco vagon ali za svež les franco žaga z navedbo cene in množine na Konzervno tovarno GLOBUS d. d. na Vrhuški.

GONILNA JERMENA

prvo vrstne in neprekosljive trpežnosti ter PRIMA VOSEK za mazanje jermenov, nudi po najnižji konkurenčni ceni trvdka

ČADEŽ & BRCAR — LJUBLJANA

Kolodvorska ul. 35. — Zahtevajte cenik in vzorcel

Samo na 1 besedo!

In sicer na varstveno znamko »Elsa« moramo paziti, ako nam je do najboljših MIL LEPOTE in ZDRAVJA. To so edino le FELLERJEVA MILA V OBLIKI STEKLENIC Z ZNAMKO »ELSA«, s katerimi umivati se je pravi užitek! Nežna, dobra, čista, jako peneča, diskret. vonja v 5 različnih vrstah!

ELSA - LILIJINO - MLEČNO MILO, prvovrstno cvetlično milo, stori kožo mehko in nežno.

ELSA - GLICERINOVNO MILO, vpliva izrecno na roke, ki trpe vsled dela in mraza.

ELSA - BORAKSOVO MILO je najprijubljeneje sredstvo za odstranjenje fatalnih peg, prištev itd.

ELSA - KATRANOVNO MILO za lase in glavo.

Končno ELSA - MILO ZA BRITJE, posebno fine vrste.

Za POIZKUS 5 kosov Elsa-mila v obliki steklenic, z zavojnico in poštnino 52 Din, toda le tedaj, ako se pošlje denar naprej. Po povzetju 10 dinarjev več, torej 62 Din. Naročila nasloviti na:

EUGEN V. FELLER, lekarnar,
v Stubič Donji, Elsa trg 16 — Hrvatska.

Kuharica dobra in poštna, se sprejme v trg. hišo na Dolenjskem. Opravljati mora tudi druga hišna dela. - Naslov pove uprava »Nov. Domoljuba« pod šte. 3771.

Hiša z gosp. poslopji in vel. sadn. vrtom, ceno naprodaj v šenčurju šte. 146 pri Kranju.

Vedno najnovejše

volneno blago za ženske obleke in bluze
A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 10.

APNO prvovrstno jamčeno iz znane »Medvedove apnenice« v Vel. Lipljenah, naprodaj. Postavi se lahko franco vagon Grosuplje 100 kg Din 50.—. Bližnji ga lahko dobe sami od 15. t. m. na mestu ceneje. — Vprašanja: KANDUČ, Vel. Lipljene, Turjak. 3778

Najpopolnejši
STOWER
šivalni stroji
za življe, krojače
in čevljarje ter za
vsak dom.
Preden si nabavite
stroj, ogledite si to
izrednost pri trdkli
L. Baraga,
Ljubljana
Seienburg. ul. 6/L.
Brezplačen ponk.
15 letno jamstvo.

Najuspešnejše sredstvo za rejo domače živine
je brezdvomno

»MASTIN«

ki pospešuje rast, odebilitet in omastitev domače, posebno klavne živine. Jasen dokaz neprecenljive vrednosti Mastina so brezštevilna zahvalna pismala
Cena: 5 škat. 46 Din, 10 škat. 80 Din. **LEKARNA TRNKOCZY (zrav. rotovža), Ljubljana, Mestni trg 4**

Kupim suhe deske: hrastove, orehove, češnjevne. **ANDREJ KREGAR, št. Vid nad Ljubljano.** 3389

Ljudska posojilnica

reg. zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani

Obrestuje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri, vezane vloge po dogovoru ter brez vsakega odbitka.

Svoje prostore ima tik za frančiškansko cerkvijo, v lastni palači, zidani še pred vo, no iz lastnih sredstev. Poleg jamstva, ki ga nudi lastna palača, veleposestvo in drugo lastno premoženje, jamčijo pri Ljudski posojilnici kot zadrugi z **neomejenim** jamstvom, za vloge vsi člani s svojim premoženjem, ki presega večkratno vrednost vseh vlog.

Hranilne vloge znašajo nad 260 milijonov kron.

**KAMNOSEŠKA INDUSTRIJA
ALOJZIJ VODNIK**

Ljubljana, Kolodvorska ulica 28-34
Stalna zaloga čez 300 modernih spomenikov. Izdelava rodbinskih grobnic, mavzolejev, altarjev in vseh cerkvenih ter stavbnih del. Marmorne plošče v vseh barvah za pohištvo, trgovine, mesnice. Stislaine plošče za elektriko, obloga sten itd. po zmernih cenah.

Belo platno

trpečno „Trat“ in 12 Din. močno „Sava“ 12 Din. Slovensko platno zelo močno 16 Din. fino „Bozgra“ tkanina 17 Din. belo fino tkanino „Gorica“ in srajce 19 Din. posebno fini naturalifiton 22 em 22 Din. razposila valjergovina R. Stermečki, Celje št. 19. Ilustrirani cenik z čez 1000 slikami se pošlje vsakemu zašteni, vzorci od sukna, kamgarna in rane manufakturne robe pa samo za 8 dni na ogled. Kdor pride z vlakom osebno kupovat, dobi nakupu primerno popustitev vožnje. Naročila čez 500 Din postnine prosto. Trgovci engross cene.

SEMENSKO AJDO

črno in sivo, najboljše graščinsko blago, in rdečo deteljo (inkarnatko) po 10 DIN za kilo, nudi Fran POGAČNIK, Ljubljana, Dunajska cesta št. 36. 3272

Najfinejše laško BRINJE

se zopet dobi pri FRAN POGAČNIKU, Ljubljana, Dunajska cesta št. 36. 3651

**Najboljši
šivalni stroj je edino le
Josip Petelinc-a**

znamke
Gritzner in Adler
za rodbino, obrt in industrijo
Ljubljana blizu Prešernovega
spomenika, ob vodi
Posk v rozanju brezplačen. Vredne garancije.
Belavntica zna popraviti
Na vsaki Telefon 913 Na malo

Če potrebujete elektromotorje ali če hočete izgraditi električne centrale, obračajte se na:

Škodove zavode
zastopstvo za Slovenijo
Selenburgova ul. 7
Poset inženirja je brezplačno na razpolago.

Kdor bi rad lepo obleko

si najlažje izbere sedaj, ko je ravnokar zopet došlo vseh vrst in barv, gladko, karirasto in črtasto, volneno in polvolneno blago; deleni, batisti, krepki, svila, primerne stvari tudi za birmance; rujava, bela in pisana kotenina že od 11 Din naprej, vsakovrstne opreme za neveste, izdelovljene moške srajce, otroške oblečke, predpasniki, bluze, robci, kravate, nogavice itd. po čudovito nizkih cenah samo pri

»IVANKI« F. in I. GORIČAR

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 29,
kjer se prodaja s kar najmanjšim, a rajše gostejšim dobičkom.
Naprodaj sta dva KOVAŠKA MEHA in drugo kovaško ORODJE pri JOSIPU JAVORNIKU — Žalna, pošta Višnja gora. 3635

Excelsa
najboljši in vendar najcenejši stroj za rodbino in obrt.
Nadomestni deli za vse stroje.
J. Gorec, Ljubljana,
Palaca Ljubljanske kreditne banke
Najboljša kolesa najceneje.
Vsakovrstne dele in opremo.

Kdor hoče kupiti za spomlad dobro in solidno, se naj obrne na manufakturno in modno trgovino
„Podvelbom“
Češkuti & Zajc
Ljubljana, Stari trg št. 3

Kupim belo glino, hrastove in jesezove hlode. — **PRODAM** zelene cevi, 2 coli svetlobe, mlin za koruzo tretji, dva štedilnika, konopne vrvi za zvonove in katran za lesene stavbe. — **F. CVEK, KAMNIK.**

Prvo novosti pumladanskega in letnega blaga!
Prepričajte se pred nakupom!
Da se dobi dobro in trpežno blago, za moške in ženske obleke, in vse druge potrebščine **samo**
ČEŠNIK U
LJUBLJANA, LINGARJEVA ULICA
Opozarjam neveste in žene pri nakupu šivilje in krojačev cene znatno padle!
Postrežba strogo polnoma!
Lastni izdelki odelj Konjski kodi

Najcenejše strešno kritje!
ZDRUŽENE OPEKARNE D. D. LJUBLJANA
MIKLOŠIČEVA CESTA 18
preje VIDIC-KNEZ tovarne na Viču in Brdu nudijo v poljubni množini, takoj dobavno, najboljše preizkušene modele strešnikov, z eno ali dvema za rezama, kakor tudi bobrovcev (biber) in
zidno opeko
Na željo se pošlje takoj popis in ponudba!

Zadružna gospodarska banka d. d.
Telefon št. 57 in 470. Ljubljana, Miklošičeva cesta 10 Brzjav.: Gospobankā.
Račun poštnege čekovnega urada za Slovenijo št. 11.945 v lastni palači (vis à vis hotela „Union“). Račun poštnege čekovnega urada v Zagrebu št. 39.080
Podružnice: Celje, Djakovo, Maribor, Novi Sad, Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik. Ekspozitura: Bled.
Kapital in rezerve skupno nad K 60.000.000.—, vloge nad K 600.000.000.—.
Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja kar najboljše tuje valute in devize, sprejema vloge na tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne transakcije pod najugodnejšimi pogoji
Amerikanski oddelek: Direktno zveze z ameriškimi bankami. — Urejevanje ameriških zapuščin.
Poblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije.